دانشگاه تبریز

انجمن علمی دانشجویان دامپزشکی دانشگاه تبریز تاسیس ۱۳۹۵

آرتمیا

نوروز ۱۴۰۳

نشریه دانشجویی

آزمون حقیقی اخلاق بشریت. چگونگی روابط انسان با حیوانات است. به ویژه حیواناتی که در اختیار و تحت تسلط او هستند. اینجاست که بزرگترین ورشکستگی بشر تحقق یافته است.

میلان کوندرا

پرسه زدن سگ‌ها در خیابان‌های تبریز

هاری در کمین است

دلسوزی کورکورانه در قالب غذارسانی

ARTEMIA MAGAZINE

آرشیو نشریه
انجمن‌های علمی دانشجویی دامپزشکی

شماره ۲ | فروردین ۱۴۰۳

شماره مجوز: ک.ن.ت ۱۰۳/۱

مدیر مسئول | آنیتا موسوی

سردبیر | سید محمدصادق رضوی حاجی‌آقا

استاد مشاور | دکتر فرزاد کتیرایی

صاحب امتیاز | انجمن‌های علمی دانشجویی دامپزشکی دانشگاه تبریز

ویراستاری | سید محمدصادق رضوی حاجی‌آقا

صفحه آرایی و گرافیک | آنیتا موسوی

هیأت تحریریه
(به ترتیب حروف الفبا) | محمدمهدی اسکندرزاده، سما اسلامی، کسری جیهونی، فائزه خلیفه، امیرمحمد رجب‌زاده، محمدجواد رحیمیان، سید محمدصادق رضوی حاجی‌آقا، علیرضا سلمانی، شیلا فتاحیان، آنیتا موسوی

بسم الله الرحمن الرحیم

آیا ندیدی که هر کس در آسمانها و زمین است

تا مرغهایی که در هوا پر گشایند همه به تسبیح و ثنای خدا مشغولند؟

و همه آنان تسبیح خود بدانند، و خدا به هر چه کنند آگاه است.

سوره نور، آیه ۴۱

فهرست مطالب

۰۴ **سخن سردبیر**

۰۵ **اخبار تحلیلی**
داستان همزیستی چندهزار ساله سگ و انسان ۰۶
بی‌سرپرست پردردسر ۱۰

۱۹ **گزارش** پرسه‌زنی سگ‌ها در خیابان‌های تبریز ۲۰

۲۹ **مصاحبه** پنجه‌های آلوده به انگل | مصاحبه با دکتر شهبازی ۳۰

۴۰ **مقاله تخصصی**
هاری در کمین است ۴۱
تهدیدی پنهان به نام کرم قلب ۴۸

۵۴ **یادداشت**
دلسوزی کورکورانه در قالب غذارسانی ۵۵
تربیت شدگان توسط انسان به جان حیات‌وحش میفتند ۶۱

۶۶ **دانستنی‌ها**

۷۲ **سرگرمی**
معمای این دانشمند کیست؟ ۷۳
جدول کلمات ۷۴

۷۶ **ارتباط با ما**

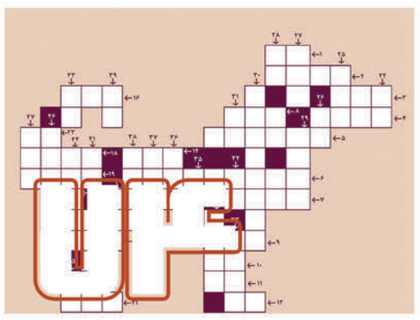

سخن سردبیر

آرتمیا برای احیا شدن تلاش میکند

به نام خداوند لوح و قلم حقیقت نگار وجود و عدم

خوشحالیم که دانشجوی رشته‌های دامپزشکی هستیم و می‌توانیم در حل کردن مسائل مختلف اجتماعی، بهداشتی، فرهنگی، محیط‌زیست و کلی زمینه دیگر کمک‌رسان باشیم. ما دانشجوهای دامپزشکی هستیم، با صفر تا صد موجودات زنده سروکار داریم. یعنی از ماهی و میکروب‌ها تا میمون و حشرات، همه توسط ما باید بررسی بشوند.

شنیدن اخبار ناگوار مربوط به حیوانات همیشه برای ما ناراحت‌کننده و آزار دهنده است. بدرفتاری با حیوانات، تصادف در جاده‌ها با حیوانات، حمله به انسان، شکار، خرید و فروش و قاچاق حیوانات، انقراض گونه‌ها و از این قبیل اخبار، باعث شد که ما هم احساس مسئولیت کنیم و آستین بالا بزنیم بلکه کمکی به حل این مشکلات مربوط به حیوانات بکنیم، به قول دیکنسون:

اگر بتوانم رنجی را بکاهم / یا دردی را مرهم نهم / یا پرنده‌ای رنجور را / به آشیانه‌اش باز آورم / بیهوده نزیسته‌ام

هدف ما ریشه‌کن کردن این مشکلات شده و تلاش خودمان را می‌کنیم تا راهکارهای مختلف را بررسی کنیم و بهترین راه حل‌ها را پیشنهاد بدهیم. توی این مسیر سعی‌مان بر این خواهد بود که بی‌طرفانه دنبال راه حل و ریشه مشکلات باشیم، در کل هدف‌مان انتقاد و پیشنهاد بوده و قصد دلخوری ایجاد کردن نداریم. ما نگوییم بد و میل به ناحق نکنیم / جامه کس سیه و دلق خود ازرق نکنیم / عیب درویش و توانگر به کم و بیش بد است / کار بد مصلحت آن است که مطلق نکنیم.

در آخر تشکر می‌کنم از تیم خوبی که برای این جلد زحمت‌ها کشیدند، خصوصا از مدیرمسئول عزیز نشریه که با دوندگی‌های بدون خستگی‌شان این مجموعه را گردآوری و آماده کردند. و از دکتر کتیرایی که از هر نظر استاد مشاور و پشتیبان فعالیت‌های دانشجویان بودند. نهایتا ممنون از شما که این نشریه را برای مطالعه انتخاب کردید. امیدوارم مطالب مفیدی برایتان گردآوری شده باشد. اگر ایده و موضوعی هست که می‌توانیم پیگیری و بررسی‌اش کنیم، یا انتقادی برای بهتر شدن مجموعه دارید، لطفا از طریق آدرس‌های فضای مجازی انجمن‌های علمی دانشجویی دانشکده دامپزشکی دانشگاه تبریز با ما به اشتراک بگذارید.

سیدمحمدصادق رضوی صاحب‌آثار
سردبیر نشریه آرتمیا
فروردین ۱۴۰۴

اخبار تحلیلی

داستان همزیستی چندهزارساله سگ و انسان

امیرمحمد رجب‌زاده

دانشجوی دکتری عمومی دامپزشکی

سگ‌ها یکی از اولین حیوانات و تنها گوشتخوارانی هستند که توانسته‌اند توسط انسان‌ها اهلی شوند.

اهلی سازی یکی از فرآیندهای تکاملی است که اهلی کننده برای یک گونه، محیطی فراهم می‌کند تا توانایی بقا و تولید مثل آن گونه را به‌طور فعال مدیریت کند که بتواند خدماتی را به اهلی کننده ارائه دهد.

اگر بخواهیم دلایل اهلی کردن سگ‌ها را بگوییم، می‌توانیم از استفاده سگ‌ها در گله‌داری و کمک در شکار کردن به انسان‌ها، به عنوان یک سیستم هشدار در مورد تهدیدات احتمالی، فراهم کردن منابع غذایی اضافه و در آخر دوستی‌ای که بین انسان و سگ وجود دارد، نام ببریم.

درباره زمان اهلی شدن سگ‌ها مطالعات زیادی انجام شده و دستاوردهای زیادی در این زمینه پیدا کرده‌اند. گفته‌می‌شود که فرآیند اهلی کردن سگ‌ها قبل از شروع کشاورزی و حدود ۱۲۰۰۰ تا ۴۲۰۰۰ سال پیش بوده است. این دگرگونی قابل توجه، درست قبل از آخرین عصر یخبندان، زمانی‌که بیشتر ماموت‌ها منجمد شده بودند رخ داد. سوابق باستان‌شناسی و تجزیه و تحلیل ژنتیکی بقایای سگ بن_اوبرکاسل که ۱۴۲۰۰ سال پیش در کنار انسان دفن شده بود، سبب گردید که از اولین سگ‌های اهلی محسوب شود. قدمت بقایای مورد بحث هم تقریبا به ۳۶۰۰۰ سال پیش می‌رسد.

اینکه منشأ سگ‌ها چه گونه‌ای بوده، هنوز کامل مشخص نیست. در برخی از مطالعات سگ‌ها را مشتق شده از گرگ خاکستری می‌دانند و در مطالعاتی دیگر سگ‌ها را از گونه‌ای از گرگ‌ها که منقرض شده و گرگ خاکستری و سگ را ایجاد کرده، می‌دانند.

در رونـد اهـلی شـدن سـگ‌ها، فعالیت‌هـای زیـادی توسـط انسـان‌ها صـورت گرفتـه؛ بطوریکـه گفته می‌شـود در ابتدا انسـان‌ها، سـگ‌های ضعیف و یا توله سـگ‌هایی که مادرشـان را از دسـت داده بودند را بعنـوان حیـوان خانگی خود پرورش می‌دادند و سـگ‌هایی که پرخاشـگری داشـتند توسـط انسـان‌ها کشـته می‌شـدند که باعث انتخاب طبیعی سـگ‌ها شـد؛ سـپس سـگ‌های اولیه قلمرو خود را برخلاف گرگ‌هـا بـه انسـان‌ها نزدیک‌تـر کردند. در این سـگ‌ها، آسـتانه اسـترس افزایـش یافته بود ولی پاسـخ تهاجمی کمتری نشـان می‌دادند که این مورد به نوبت خود اهلی سـازی شناخته می‌شود.

گرگ‌هـا چـون هماننـد انسـان جـزو گوشـتخوارانی هسـتند کـه از اعضـای اصـلی لاشـه اسـتفاده می‌کننـد و همـواره در رقابـت با انسـان بر سـر غذا بوده‌اند، توانایی اهلی شـدن را نداشـتند؛ اما سـگ‌ها حیوانـاتی هسـتند کـه می‌توانسـتند از اعضـای باقی مانده لاشـه اسـتفاده کننـد و غذای خـود را تامین کننـد. یـکی از تفاوت‌هـای ژنـومی سـگ و گرگ‌هـا در ژن‌هـای مربـوط به متابولیسـم چربی اسـت که ایـن خـود در اهـلی شـدن سـگ‌ها نقـش دارد؛ بطوریکـه در سـگ‌ها ژن‌هایی فعـال می‌شـود که قدرت اسـتفاده از چربی غذا برای فراهم کردن انرژی مورد نیاز بدنشـان را افزایش می‌دهد.

گفتـه می‌شـود تفـاوت در ژن گیرنـده اکسی توسیـن و ژن‌هـای مربوط به سـلول‌های عصـبی در تغییـر رفتـار و اجتماعی شـدن سـگ‌ها نسـبت به گرگ‌هـا حائـز اهمیـت اسـت. اکسی توسـین هورمـونی اسـت کـه در پیونـد مـادری نقـش دارد و طی مطالعـه‌ای دریافتنـد هنـگامی که سـگ و صاحبش باهم ارتبـاط چشـمی برقـرار می‌کننـد، سـطح اکسـی توسـین هـم در سـگ و هم در صاحبـش بـالا رفتـه؛ بـه همیـن خاطـر احتمـالا ایـن مـورد، در اهـلی سـازی سگ‌ها نقش موثر داشته است.

مـکان اهـلی شـدن کاملا مشـخص نیسـت ولی مشـاهدات و مطالعـات نشـان می‌دهـد کـه سـگ‌ها در اوراسیـا (آسیـا مرکـزی، آسـیـای شـرقی، اروپـای غـربی) اهـلی شـده انـد، بررسی‌هـای دیگـر نشـان می‌دهد که اهلی کردن سـگ در سیبری ۱۹۷۰۰ تا ۲۶۰۰۰ سـال پیش توسـط اوراسیای شـمالی باسـتان آغاز شـده، سـپس به سـمت شـرق در قاره آمریکا و به سمت غرب در سراسر اوراسیا پراکنده شده است.

در بـرخی از بررسی‌هـا بیـان می‌شـود کـه سـگ‌ها چنـد بـار اهلی شـده‌اند، به صـورتی که مرحلـه اولیـه اهـلی کـردن سـگ‌ها در چیـن یـا آسیـای جنوب شـرقی ۳۳۰۰۰ سـال پیش آغـاز شـده و مرحلـه دوم ۱۸۰۰۰ سـال بعـد کـه سـگ‌ها از جنـوب شـرقی آسیـا به سـمت آفریقـا و خاورمیانـه مهاجـرت کردنـد اتفـاق افتـاده اسـت. ورود سـگ‌ها بـه اروپا هـم حدود ۱۰۰۰۰ سال پیش، باعث پیدایش نژادهای سگ‌های مدرن شده است.

در نهایـت دربـاره اهـلی شـدن سـگ‌ها و مکان اهلی شـدن آنهـا کماکان اطلاعـات کاملی وجـود نـدارد و ایـن امیـد وجـود دارد کـه در آینـده بتواننـد به طـور کامل روند اهلی شـدن سگ‌ها را توضیح دهند.

بی‌سرپرست پر دردسر

کسری جیهونی
دانشجوی دکتری عمومی دامپزشکی

اهلی کردن حیوانات در دوران باستان به عنوان یکی از مراحل اساسی تحولات انسانی محسوب می‌شد. در این دوران، انسان‌ها از تجربیات خود در محیط طبیعی بهره برده و تدریجاً به اهلی‌سازی حیوانات پرداختند. می‌توان گفت سگ‌ها از اولین حیواناتی بودند که به عنوان همراهانی برای شکار و نگهبانی توسط انسان اهلی شدند و رابطه عمیق بین آن دو ، پیشینه‌ای چندین هزار ساله دارد. اما سگ‌های بلاصاحب یا به عبارتی ولگرد، به یکی از مشکلات روز جامعه امروزی تبدیل شده‌اند. اصطلاح «سگ ولگرد» یا سگ بی‌سرپرست به دسته‌ای از سگ‌ها گفته می‌شود که محدود به محیط خانه یا فضای حیاط نیستند؛ این سگ‌ها شامل سگ‌های خیابانی، سگ‌های روستایی و... هستند و ممکن است دارای مالکیت یا بدون مالکیت باشند. تا این لحظه جمعیت جهانی سگ‌ها ۹۰۰ میلیون تخمین زده شده‌است، که حدود ۲۰۰ میلیون آنها به‌عنوان سگ ولگرد در نظر گرفته می‌شوند.

سگ ها در مسائلی همچون بهداشت محیط و حفاظت محیط‌زیست و مسائل دیگر نقش دارند. در سال های اخیر افزایش اخبار مربوط به گزش و حمله سگ‌ها، افزایش شیوع هاری و پرسه زدن گله سگ‌ها در مناطق مسکونی باعث شده تا اهمیت کنترل این موجودات بیشتر به چشم آید.

گسترش بیماری‌ها از جمله مشکلاتی است که توسط سگ‌های شهری ایجاد می‌شود. این سگ‌ها به دلیل گسترش احتمالی بیماری‌ها، نگرانی سلامتی قابل توجهی برای جوامع محلی ایجاد می‌کنند.

هاری یک نگرانی عمده در ارتباط با سگ‌های خیابانی است. هاری بیماری بسیار خطرناکی است که می‌تواند از طریق گزش یا خراش حیوان آلوده منتقل شود. هر سال تقریباً ۵۵هزارنفر بر اثر هاری می‌میرند و ۱۵ میلیون نفر دیگر تحت درمان پس از مواجهه برای پیشگیری از این بیماری قرار می‌گیرند. سگ‌های بدون واکسن، می‌توانند هاری را به انسان و سایر حیوانات منتقل کنند.

بیماری هاری مهم ترین پیامد ناشی از گزش سگ

به عنوان مثال، بالی یکی از شهرهای کشور اندونزی با یک اپیدمی شدید هاری مواجه است که حدود ۵۰۰ هزار سگ شهری دارد. علی‌رغم تلاش‌ها برای حذف و کمپین‌های واکسیناسیون، این همه‌گیری همچنان ادامه دارد.

۷ فروردین ۱۴۰۳ طی اعلام گزارشی مبتنی بر حضور یک قلاده گرگاس هار در روستای بهشت خراسان رضوی، مامورین انتظامی به محل اعزام گردیدند که با تلاش چهار ساعته پلیس مشهد زنده گیری شد.

سگ‌های بی‌سرپرست ممکن است ناقل بیماری‌های عفونی همچون دیستمپر، پاروا ویروس، کیست هیداتیک و لپتوسپیروز نیز باشند. این بیماری‌ها می‌توانند هم انسان و هم حیوانات خانگی را تحت تاثیر قرار دهند.

افزایش انگل‌های محیط با حضور سگ‌های خیابانی در یک جامعه می تواند تحقق پیدا کند. برخی از این انگل‌ها عبارتند از:

کک و کنه: سگ‌های شهری اغلب دارای کک و کنه هستند که می‌توانند خانه ها، فضاهای عمومی و سایر حیوانات را آلوده کنند.

کرم‌های روده‌ای: سگ ها ممکن است حامل کرم های روده‌ای (مانند کرم‌های گرد، قلابدار و کرم‌های نواری) باشند که می‌توانند خاک را آلوده کرده و سلامت انسان را به خطر بیندازند.

بازگشت به گذشته:

در اروپای قرن ۱۴، باکتری یرسینیا (Yersinia pestis) که توسط ککها منتشر می‌شد، ۲۵ میلیون نفر یعنی بیش از یک چهارم جمعیت اروپا را کشت. این واقعه، همان "طاعون سیاه" بود. قبل از کشف آنتی بیوتیک‌ها، اپیدمی‌هایی در مصر، آفریقا، چین، هند و حتی ایالات متحده نیز رخ داده است.

مشکل دیگری که از افزایش تعداد سگ‌های بی‌سرپرست ایجاد می‌شود، آلودگی فضاهای عمومی است. سگ‌ها در اماکن عمومی، پارک‌ها و خیابان ها مدفوع می‌کنند. مدفوع آنها می‌تواند حاوی باکتری‌ها و انگل‌های مضر باشد که به آلودگی محیطی کمک می‌کند. این امر برای اعضای جامعه، به ویژه کودکانی که در این مناطق بازی می‌کنند، خطرآفرین است.

برخی از سگ‌های خیابانی رفتار پرخاشگرانه از خود نشان می‌دهند. سگ‌ها ممکن است هار، آسیب‌دیده، گرسنه، یا مضطرب باشند و یا از توله‌ها و قلمرو خود محافظت کنند. در چنین مواردی، ممکن است در صورت تحریک یا احساس خطر حمله کنند. این پرخاشگری می‌تواند منجر به موارد زیر شود:

گازگرفتن سگ: سگ‌های شهری ممکن است به انسان‌ها حمله کنند. گازگرفتن سگ می‌تواند باعث صدمات جسمی ، عفونت و انتقال هاری شود. طبق آمار منتشر شده، در سال حدود ۳۲۰ هزار حیوان گزیدگی اتفاق می‌افتد که حدود ۳۰۰ هزار مورد آن مربوط به سگ‌های خیابانی است.

حمله به دام: سگ‌ها می‌توانند به دام‌های دیگر(کوچک و بزرگ) آسیب برسانند و معیشت کشاورزان را تحت تاثیر قرار دهند.

یکی از حوادث مربوط به حمله سگ‌ها به کودکان، ماجرای حمله سگ‌های ولگرد به پسر ۷ ساله اهل شهر باسمنج در حوالی تبریز است که بهمن ۱۴۰۲ جانش را از دست داد.

سگ‌های بی‌سرپرست ممکن است حیات‌وحش منطقه را تحت تاثیر خود قرار دهند. سگ‌های با شکار در حیات‌وحش می‌توانند اکوسیستم های محلی را مختل کنند. آنها ممکن است پستانداران کوچک، پرندگان و خزندگان را شکار کنند و بر تنوع زیستی تأثیر بگذارند.

دغدغه‌های زیبایی‌شناختی و اجتماعی مشکل دیگری در جامعه امروزیست. حضور سگ‌های شهری می‌تواند تاثیر منفی بر زیبایی شناختی یک جامعه بگذارد. سگ‌های رها شده که در خیابان‌ها پرسه می‌زنند، می‌توانند محیطی نامطلوب ایجاد کرده و گردشگری را مختل کنند.

جمعیت سگ‌های خیابانی کنترل نشده، منابع جامعه را تحت فشار قرار می‌دهد، برای مثال شهرداری‌ها منابع خود را صرف زنده‌گیری، پناه دادن و مدیریت سگ‌های ولگرد می‌کنند.

همچنین درمان سگ و مدیریت بیماری‌های ناشی از سگ‌ها به هزینه مراقبت‌های بهداشتی می‌افزاید.

برای مثال، هاری در سطح جهان باعث هزینه تخمینی ۸,۶ میلیارد دلار در سال می‌شود.

سگ‌های بی‌سرپرست در جهان:

سازمان بهداشت جهانی (WHO) تخمین می‌زند که بیش از ۲۰۰ میلیون سگ بی‌سرپرست در سراسر جهان وجود دارد. این سگ‌ها اغلب آزادانه در خیابان‌ها، روستاها و مناطق شهری پرسه می‌زنند.

چین دارای سومین جمعیت بزرگ سگ در جهان است و بیش از ۲۰ میلیون سگ در این کشور وجود دارند. این کشور سومین بازار بزرگ حیوانات خانگی را در جهان دارد و علی‌رغم فروش قانونی گوشت سگ در این کشور، خیریه‌های بسیاری در جهت عقیم‌سازی، نگهداری و غذارسانی به سگ‌های بی‌سرپرست نیز در چین مشغول فعالیت هستند.

هند یکصدهزار سگ خیابانی را در یک زمان معدوم می‌کند. این کشور با حدود ۶۲ میلیون سگ، حاوی بیشترین تعداد جمعیت سگ‌های خیابانی روی زمین بوده و بالاترین میزان مرگ و میر ناشی از هاری را در جهان دارد. درحالی که بغداد برنامه‌های ریشه‌کنی را برای معدوم کردن بیش از یک میلیون سگ خیابانی از سرگرفته است.

در بانکوک تایلند، تقریباً ۲۰۰ سگ در هر کیلومتر مربع، شهر را اشغال کرده‌اند که منجر به حوادث ترافیکی، خطرات سلامتی و انتقال هاری می‌شود.

مشکلی بزرگ به نام گرگاس:

«سگ‌گرگی» یا «گرگاس» (Wolfdog) از سگ‌سانان است که ترکیبی از اصل و نسب گرگ و سگ دارد. گرگاس‌ها در استان‌های شمال غربی، جنوبی و مرکزی ایران نیز دیده می‌شوند.

گرگاس به طور انحصاری نتیجه مداخله مستقیم انسان در تعاملات سگ و گرگ هستند. بطورکلی در طبیعت ، امکان به وجود آمدن گرگاس بسیار نادر است، زیرا گرگ‌ها حیواناتی سرزمینی و تک‌همسر هستند. به این ترتیب، آنها معمولا به سگ‌هایی که در نزدیکی آنها یا قلمروشان هستند واکنش خوبی نشان نمی‌دهند.

بسیاری از مردم برای اهدافی همچون ایجاد سگ های گارد یا نگهبانی به دنبال یافتن ترکیبی از گرگ و سگ هستند، زیرا معتقدند که یک گرگ بهتر از یک سگ معمولی می‌تواند از آنها دفاع کند. برخی دیگر نیز برای ظاهر این جاندار چنین قصدی دارند. با این حال، گفته شده این حیوان که حاصل جفتگیری سگ و گرگ است همیشه انتظارات را برآورده نمی کند. در واقع، گرگاس معمولاً حیوانی نگهبان نسبت به بسیاری از نژادهای سگ نیست. به علاوه، گرگ ها حیوانات اهلی نیستند، به این معنی که گرگاس معمولاً به اندازه سگ‌ها دوستانه و مطیع نیست.

در فروردین ۱۴۰۲ یکی از اخبار مورد توجه که در رسانه‌های استان مطرح شد، خبر مربوط به حمله گرگ به دو انسان در شهرستان خدابنده بود، به طوری‌که طبق اعلام مدیرکل حفاظت محیط‌زیست استان زنجان در این رخداد یک پیرمرد و پیرزن از ناحیه دست و پا آسیب دیدند که بررسی‌های اولیه نشان می‌دهد به احتمال زیاد این گونه گرگاس بوده است که نزدیکی این حیوانات به جوامع محلی، سابقه طولانی در استان زنجان دارد. نه تنها گرگاس بلکه سایر هیبریدها و حتی گیاهان هیبرید به محیط‌زیست، حیوانات و انسان آسیب می‌رسانند. عدم تعادل تنوع زیستی و از بین رفتن خلوص ژنتیکی از پیامدهای ایجاد حیوانات هیبرید هستند.

و اما راهکار موجود چیست؟

از راهکارهای رایج ، به عقیم‌سازی و واکسیناسیون می‌توان اشاره کرد. سازمان‌هایی مانند دامپزشکان بدون مرز در جوامع فقیر کار می‌کنند و بر عقیم‌سازی و واکسینه کردن سگ‌های خیابانی در برابر هاری تمرکز دارند. آنها نقش مهمی در کنترل جمعیت و جلوگیری از انتقال بیماری ایفا می‌کنند.

آسان‌کشی، اتانازی یا یوتانایز (مرگ بدون درد) چاره دیگری است که در شرایط خیلی خاص انجام می‌شود. لغت اتانازی یا یوتانایز (Euthanasia) از دو جزء یونانی "Eu" به معنی خوب و "Thanatos" به معنی مرگ گرفته شده است. "مرگ خوب" حالتی از مرگ است که با کمترین درد و استرس حادث شود. بر اساس مبانی اخلاق حرفه‌ای یا اصول انسانیت، باید اطمینان حاصل نمود که چنانچه جان حیوانی باید گرفته شود، این عمل با نهایت دقت و با کمترین درد و استرس صورت گیرد.

اما گزارش‌های بسیاری از نقض این اساسنامه و اقدام به کشتار سگ‌ها با شلیک مستقیم گلوله، تزریق اسید، دفن سگ‌ها در آهک و روش‌های دیگر معدوم‌سازی طی بازه‌های زمانی مختلف، در برخی شهرها و کشورها منتشر شده که واکنش و اعتراضات افکار عمومی و سازمان‌های حمایت از حقوق حیوانات را دربرداشتند.

ایجـاد پناهگاه‌هـای حیوانـات و گروه‌هـای نجـات و زنده‌گیـری شیـوه دیگـر مبـارزه اسـت. نهادهـایی نیـز بـا هدف رسیـدگی به بحران سـگ‌های بی‌سرپرسـت بـا ارائه پناهـگاه، مراقبت و یافتن صاحب برای سگ‌ها در مناطق مختلف درحال ظهور هستند.
طبـق گفته‌هـای مدیـر منطقه ۱۰ شـهرداری اصفهان، در سـال ۱۴۰۲ تعداد ۲۶۹ قلاده سـگ خیابانی در سطح این منطقه زنده‌گیری و تحویل پناهگاه حیوانات شده است.
همچنین طبق آمار ارائه شـده توسـط معاون خدمات امور شـهری شـهرداری بیرجند، از آبان ۱۴۰۱ تا اواخر ۱۴۰۲ ، تعداد یکهزار و ۴۵۵ قلاده سـگ از سـطح شـهر بیرجند یا روسـتاهای اطـراف زنده‌گیـری و تحویـل پناهگاه شـده‌اند. همچنین بیـش از ۹۰۰ قلاده سـگ در پناهگاه شهرداری بیرجند نگهداری می‌شود.

هلنـد به‌عنـوان اولیـن کشـوری کـه حـتی یـک سـگ بی‌خانمـان در خیابان‌هایـش نـدارد، موفـق به حـل معضل سـگ‌های خیابـانی شـده اسـت. مشـکل سـگ‌های خیابـانی در ایـن کشـور پیـش از ایـن معضلی جـدی بود اما بـا اقداماتی نظیر در نظـر گرفتن مجازات زندان برای کسـانی کـه حیوانـات خانگی خـود را در خیابان رها می‌کننـد، وضع مالیـات برای به سرپرسـتی گرفتـن حیوانـات و برعهـده گرفتـن هزینـه عقیم‌کـردن سـگ‌ها توسـط خـود دولـت هلنـد، تعـداد سـگ‌های شـهری در ایـن کشـور بـه صفـر رسیده‌اسـت. خـودداری از عقیم‌کـردن و عدم‌تزریـق واکسـن‌های لازم بـرای سـگ‌ها ممکـن اسـت بـرای صاحبان آنها تا سـه سـال زنـدان و بیـش از ۱۶ هزار دلار جریمه درپی داشته باشد.

مقابلـه بـا موضـوع سـگ‌های بی‌سرپرسـت نیازمنـد رویکـردی چندجانبـه از جملـه برنامه‌هـای عقیم سـازی، کمپین‌هـای واکسیناسیـون و زنده‌گیـری و نگهـداری، مالکیـت مسـئولانه حیوانات خانـگی، ترویج به سرپرسـتی گرفتـن و آمـوزش جامعه اسـت. بـا همـکاری یکدیگـر، جوامع می‌توانند خطـرات ناشی از سـگ‌های بی‌سرپرسـت را کاهـش دهند و محیط امن‌تـری را بـرای انسـان‌ها و هـم سگ‌ها ایجاد کنند.

پرسه زنی سگ ها در خیابان های تبریز

سید محمدصادق رضوی حاجی‌آقا
دانشجوی دکتری عمومی دامپزشکی

در خدمت دکتر نوید رزمیان، متخصص جراحی دامپزشکی و عضو هیات علمی دانشگاه آزاد هستیم، باموضوع سگ‌های بلاصاحب و جلوگیری از صدمات ناشی از آن ها. تعریف جامع ایشان از سگ بلاصاحب، توجه به جنبه‌های مختلف پرسه‌زنی سگ‌های بلاصاحب و روش‌های مطرح شده توسط ایشان برای جلوگیری از آسیب آنها حائز اهمیت است.

طبق توضیحات دکتر رزمیان، سگ ولگرد یا سگ‌های بلاصاحب که به عنوان سگ‌های پرسه‌زن نیز شناخته می‌شوند به سگ‌های اهلی از نژاد بومی، سگ‌هایی که گم شده‌اند و یا توسط صاحبانشان رها شده‌اند و به طور مستقل در خیابان‌ها یا در طبیعت زندگی می‌کنند اطلاق می‌شود.

در تعریف دیگر که به طور جامع‌تر به توصیف سگ‌های بلاصاحب می‌پردازد این سگ‌ها را به عنوان حیواناتی که هیچگونه روند نظارتی بر روی امور بهداشتی (شامل واکسیناسیون، انگل زدایی و....) و یا بهداشت تغذیه‌ای (عدم آلودگی مواد غذایی به انواع آلودگی‌ها شامل آلودگی‌های انگلی، عدم فاسد بودن مواد غذایی و بالانس بودن جیره غذایی آنها) وجود ندارد، توصیف می‌کند. با این توضیحات حیواناتی که درخانه نگهداری می‌شوند ولی حیوان با محیط بیرون از خانه آزادانه در رفت و آمد است و نظارتی بر اعمال خارج از خانه آنها وجود ندارد، همینطور حیواناتی که در پناهگاه‌های عمومی و بدون نظارت بر بهداشت آنها نگهداری می‌شوند نیز جزو حیوانات بلاصاحب تقسیم بندی می‌شوند.

حال تفاوت سگ اهلی ولگرد با سگ خانگی و سگ‌های کار چیست؟

سگ‌های بلاصاحب از جهات مختلفی با سگ‌های کار و سگ‌هایی که به عنوان حیوان خانگی نگهداری می‌شوند متفاوت هستند. به عنوان مثال سگ‌های کار عمدتاً برای کارهای خاصی مانند گله داری، نگهبانی یا کمک به انسان در نقش‌های مختلف آموزش می‌بینند و یا سگ‌های خانگی که به عنوان حیوانات همراه نیز شناخته می‌شوند، این سگ‌ها تحت مراقبت، آموزش و همراهی هستند که در این بین سگ‌های خانگی اجتماعی‌تر و پیوندهای نزدیکی با صاحبانشان ایجاد می‌کنند.

این در حالیست سگ‌های بلاصاحب ممکن است به دلیل غرایز بقا و عدم تعامل انسانی، رفتارهای متفاوتی از خود نشان دهند و احتمالاً محتاط‌تر یا دفاعی‌تر هستند. از سویی دیگر سگ‌های کار و خانگی معمولاً به خوبی مراقبت می‌شوند و از نظر مسائل بهداشتی ، مراقبت‌های منظم دامپزشکی، تغذیه مناسب، ورزش و توجه صاحبان خود را دریافت می‌کنند. این درحالیست که سگ‌های بلاصاحب از لحاظ رفاه و سلامت ممکن است به دلیل شرایط زندگی خود با چالش‌هایی مانند بیماری، سوء تغذیه و.... مواجه شوند.

به طور کلی، تفاوت‌های کلیدی در شرایط زندگی، آموزش، هدف و مراقبت ارائه شده میان سگ‌های بلاصاحب در مقایسه با سگ‌های کار و خانگی وجود دارد که نقش‌ها و روابط متنوعی را که سگ‌ها با انسان‌ها در زمینه‌های مختلف دارند برجسته می‌کند.

برخی معتقدند با وجود سگ‌ها داخل شهر از هجوم حیوانات وحشی به شهرها جلوگیری می‌شود و حضورشان برای حفاظت از جان انسان لازم اند. در حالی که ما برخی اوقات خبرهایی از حمله سگ‌ها به انسان یا اسیب زدن به اموال و مزارع انسان‌ها توسط سگ ها را می‌شنویم.

حضور سگ‌های بلاصاحب در محیط‌های انسانی موضوع پیچیده‌ای است که پرسش‌هایی را درباره لزوم حضور آن‌ها ایجاد می‌کند. برخی ممکن است استدلال کنند که سگ‌های بلاصاحب در کنترل جمعیت حیات وحش نقش دارند و می‌توانند از ورود دیگر حیوانات وحشی به زیستگاه‌های انسان اثر بازدارنده داشته باشند، ضروری است که پیامدهای گسترده‌تر حضور آنها در نظر گرفته شود.

برخی از طرفداران سگ‌های بلاصاحب استدلال می‌کنند که حضور آنها می‌تواند با عمل به عنوان یک عامل بازدارنده به کنترل جمعیت حیات وحش کمک کند. با این حال، این ادعا توسط کارشناسان حیات‌وحش رد شده است و معتقدند که ایده سگ‌های بلاصاحب که از ورود حیوانات وحشی به زیستگاه‌های انسان جلوگیری می کنند کاملاً دقیق و اثبات شده نیست.

پرسه زنی سگ‌ها جنبه‌های بهداشتی هم دارد. سگ‌های بلاصاحب می‌توانند با گسترش بیماری‌ها، ایجاد تصادفات و نشان دادن رفتار تهاجمی، خطرات قابل توجهی برای سلامت عمومی ایجاد کنند. حضور آنها در مناطق شهری و روستایی می تواند در مواردی منجر به حمله انسان و سایر حیوانات شود و نگرانی‌هایی را در مورد ایمنی و رفاه ایجاد کند.

از جهتی رفاه خود حیوانات نیز به خطر میفتد. سلامتی خود سگ‌های بلاصاحب یک اصل اساسی است. این سگ‌ها به دلیل شرایط زندگی خود اغلب با چالش‌هایی مانند سوءتغذیه و انواع بیماری‌های ویروسی، باکتریایی، انگلی، حتی صدمات فیزیکی و تصادفات مواجه می‌شوند. پرداختن به موضوع حضور سگ‌های بلاصاحب شامل تضمین سلامتی و رفاه آنها در کنار حفظ و تضمین سلامتی جوامع انسانی است.

در بحث های مدیریت شهری حیوانات بدون صاحب چالش های زیادی ایجاد می‌کنند.

سگ‌های بلاصاحب می‌توانند با ایجاد مسائل بهداشتی، آسیب رساندن به اموال و ایجاد مزاحمت، بر مدیریت شهری تأثیر بگذارند. استراتژی‌های موثر برای مدیریت جمعیت سگ‌های بلاصاحب برای حفظ تعادل بین نیازهای انسان و رفاه حیوانات ضروری است.

در نتیجه، در حالی که حضور سگ‌های بلاصاحب ممکن است برخی از مزایای درک شده داشته باشد، تأثیر کلی بر سلامت، ایمنی و مدیریت شهری، نگرانی‌هایی را در مورد لزوم حضور آنها در محیط‌های انسانی ایجاد می‌کند. پرداختن به موضوع سگ‌های بلاصاحب نیازمند رویکردی جامع است که رفاه انسان و حیوانات را در نظر می‌گیرد و بر اهمیت کنترل موثر جمعیت، برنامه‌های واکسیناسیون و شیوه‌های مسئولیت‌پذیر مالکیت حیوانات خانگی تاکید می‌کند.

یا این حساب کنترل جمعیت سگ ها برای جلوگیری از مشکلات گفته شده لازم است؟

کنترل کردن در مورد سگ‌های بلاصاحب از اهمیت بالایی برخوردار است و به معنای اتخاذ اقداماتی برای مدیریت و کنترل جمعیت این سگ‌ها است. این اقدامات شامل شناسایی، جمع‌آوری، درمان، و انتقال سگ‌های بلاصاحب به مراکز مراقبت و درمان می‌شود. این فرآیند اهمیت زیادی از منظر بهداشت عمومی و رفاه حیوانات دارد. از طرفی، کنترل جمعیت سگ‌های بلاصاحب می‌تواند به کاهش خطرات مرتبط با حضور آن‌ها از جمله انتقال بیماری‌ها به انسان‌ها و حیوانات دیگر، کاهش تصادفات و حملات سگ‌ها و بهبود شرایط بهداشتی شهری کمک کند.

مجموعه ای از راهکارهای کنترلی می‌تواند توسط دولت، عموم مردم، دامپزشکان و دانشگاهیان انجام گردد.

راهکارهای کنترلی برای مدیریت سگ‌های بلاصاحب می‌تواند توسط نهادهای دولتی انجام شود. این نهادها می‌توانند اقداماتی از قبیل شناسایی، جمع‌آوری و انتقال سگ‌های بلاصاحب به مراکز مراقبت و درمان را برای کنترل جمعیت سگ‌های بلاصاحب انجام دهند.

علاوه بر این، ایجاد برنامه‌های عقیم سازی و زنده‌گیری در شهرها به منظور کاهش تولید بیشتر سگ‌های بلاصاحب نیز از جمله اقداماتی است که نهادهای دولتی می‌توانند انجام دهند.

همچنین، ایجاد مقررات سخت‌گیرانه برای پرورش سگ‌ها، ارائه خدمات دامپزشکی و واکسیناسیون به سگ‌های بلاصاحب، و ایجاد آگاهی درباره مسائل مربوط به حیوانات بی‌خانمان نیز از دیگر اقداماتی است که نهادهای دولتی می‌توانند به منظور کنترل و مدیریت بهتر جمعیت سگ‌های بلاصاحب انجام دهند و با اجرای این اقدامات و برنامه‌ها می‌توانند نقش مهمی در کنترل و مدیریت جمعیت سگ‌های بلاصاحب و حفظ سلامت عمومی و رفاه حیوانات ایفا کنند.

نقش دامپزشکان در راهکارهای کنترلی مرتبط با سگ‌های بلاصاحب بسیار اساسی است. آن‌ها می‌توانند در این زمینه نقش‌های متعددی ایفا کنند از جمله:

شناسایی و درمان بیماری‌ها که می‌تواند به کنترل گسترش بیماری‌ها و حفظ سلامت عمومی کمک کند. یا عقیم‌سازی و واکسیناسیون سگ‌های بلاصاحب توسط دامپزشکان برای کنترل جمعیت سگ‌ها و پیشگیری از انتقال بیماری‌ها به انسان‌ها.

بخش آموزش و اطلاع‌رسانی توسط دامپزشکان می‌تواند نقش مهمی درباره مسائل بهداشت عمومی، مراقبت از حیوانات و روش‌های کنترل جمعیت سگ‌های بلاصاحب در جامعه داشته باشند. در این راستا، دانشجویان و دانشگاهیان نیز می‌توانند نقش مهمی در این زمینه ایفا کنند. آن‌ها می‌توانند با برگزاری برنامه‌های آموزشی، تحقیقات علمی، و ارائه خدمات بهداشتی به حیوانات بی‌خانمان، به ارتقای آگاهی جامعه و ایجاد راهکارهای کارآمد برای کنترل جمعیت سگ‌های بلاصاحب کمک کنند. **آموزش و اطلاع‌رسانی صحیح می‌تواند تاثیر مهمی در کاهش اخبار ناگوار و نگران‌کننده مرتبط با سگ‌های بلاصاحب داشته باشد.**

افزایش آگاهی جامعه درباره روش‌های مدیریت و کنترل جمعیت سگ‌های بلاصاحب می‌تواند به افزایش همکاری و پشتیبانی از اقدامات مربوط به این زمینه منجر شود و در نهایت به بهبود وضعیت سگ‌های بی‌خانمان و کاهش خطرات مرتبط با حضور آن‌ها در جوامع کمک کند.

آموزش و اطلاع‌رسانی صحیح می‌تواند تاثیر بسیار مهمی در کاهش اخبار ناگوار و نگران‌کننده مرتبط با سگ‌های بلاصاحب داشته باشد. با افزایش آگاهی جامعه درباره روش‌های مدیریت و کنترل جمعیت سگ‌های بلاصاحب، افراد قادرند بهتر با چالش‌های مربوط به حضور این حیوانات بی‌خانمان در جوامع خود برخورد کنند. اطلاع‌رسانی صحیح می‌تواند به شناخت بهتر مسائل بهداشت عمومی، روش‌های پیشگیری از حوادث ناگوار، و اقدامات موثر برای کنترل جمعیت سگ‌های بلاصاحب کمک کند از سویی دیگر با افزایش آگاهی و اطلاعات صحیح، افراد می‌توانند بهتر به مسائل مربوط به سگ‌های بلاصاحب پاسخ دهند، از روش‌های ایمن برخورد با این حیوانات آگاه شوند، و در نهایت به کاهش اخبار ناگوار و نگران‌کننده مرتبط با حوادث ناشی از حضور سگ‌های بلاصاحب در جوامع کمک کنند. این اقدامات می‌تواند باعث بهبود وضعیت سگ‌های بی‌خانمان، حفظ سلامت عمومی، و افزایش ایمنی شهروندان منجر شود.

برای بهبود وضعیت سگ‌های بلاصاحب در ایران و ریشه‌کن کردن مشکلات ناشی از حضور آن‌ها، اقدامات گسترده‌ای لازم است. این اقدامات می‌توانند شامل موارد زیر باشند:

آموزش و اطلاع‌رسانی با افزایش آگاهی جامعه درباره مسائل بهداشت عمومی، مراقبت از حیوانات، و روش‌های کنترل جمعیت سگ‌های بلاصاحب از طریق برنامه‌های آموزشی و اطلاع‌رسانی موثر می‌تواند به کاهش تعداد سگ‌های بلاصاحب و پیشگیری از مشکلات ناشی از آن‌ها کمک کند.

ایجاد و توسعه مراکز بهداشت حیوانات، خدمات درمانی و واکسیناسیون به سگ‌های بلاصاحب می‌تواند به حفظ سلامت عمومی و کاهش انتقال بیماری‌ها از حیوانات به انسان‌ها کمک کند.

ارائه خدمات عقیم‌سازی به سگ‌های بلاصاحب به صورت رایگان یا با هزینه کمتر هم می‌تواند به کنترل جمعیت سگ‌ها و کاهش تولید توله‌های بی‌خانمان کمک کند.

ایجاد مقررات سخت‌گیرانه برای پرورش و فروش سگ‌ها، اجبار به عقیم‌سازی قبل از فروش، و تنظیم قوانین مربوط به مراقبت از حیوانات می‌تواند به کنترل جمعیت سگ‌های بلاصاحب کمک کند.

همکاری مردم نیز برای کاهش صدمات ناشی از سگ های ولگرد لازم است. ترویج فرهنگ مراقبت از حیوانات، اعمال قوانین مربوط به حیوانات، و همکاری مردم در گزارش دیدن حالت سگ‌های بلاصاحب و ارائه کمک به آن‌ها می‌تواند به بهبود وضعیت این حیوانات کمک کند.

سگ های بلاصاحب همانند تمامی آفریده های خداوند بارک و تعالی حق داشتن زندگی و رفاه بر روی این کره خاکی رو دارند، آفرینش آن‌ها بی حکمت نبوده و ما انسان‌ها و مخصوصاً دامپزشکان عزیز در قبال سلامت و رفاه آن‌ها مسئول هستیم.

از سویی دیگر کنترل جمعیت سگ‌های بلاصاحب یک امر مهم و ضروری برای حفاظت از سلامتی جوامع انسانی می‌باشد که این امر می‌تواند با بررسی روش‌های موفق مورد استفاده به جهت کنترل جمعیت سگ‌های بلاصاحب که در سایر کشورها انجام شده است، آموزش و اطلاع‌رسانی در مورد نحوه برخورد با سگ‌های بلاصاحب و نظارت بر بهداشت و واکسیناسیون آن‌ها کلید اصلی محافظت از سلامت جوامع انسانی امروزی و محدود کردن و یا ریشه کردن بسیاری از بیماری‌های مشترک می‌باشد، صورت پذیرد.

امید است با برنامه ریزی‌های مستمر و دقیق توسط ارگان‌های مرتبط و همکاری تمامی اعضای خانواده بزرگ و توانمند دامپزشکان ایران بهتر از پیش کنترل جمعیت سگ‌های بلاصاحب و نظارت بر امور بهداشتی ، تغذیه‌ای و درمانی توام با افزایش سطح رفاه زندگی آن‌ها اتفاق افتد.

در پایان سخن باید تشکر کنم از زحمات شما و تیم خوب دانشجویی نشریه آرتمیا که برای فرهنگ سازی و ترویج شیوه درست رفتار با حیوانات تلاش می‌کنید.

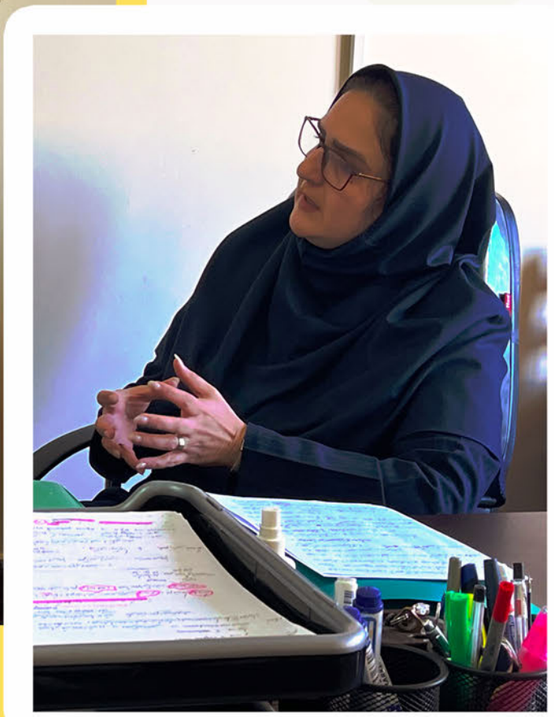
در نهایت، برای ریشه‌کن کردن مشکلات ناشی از حضور سگ‌های بلاصاحب، لازم است که اقدامات گسترده‌ای از سوی دولت، مردم، و سازمان‌های مربوط انجام شود. تنظیم مقررات سخت‌گیرانه، ارائه خدمات بهداشتی و عقیم‌سازی، آموزش و اطلاع‌رسانی و همکاری مردمی می‌توانند بهبود وضعیت سگ‌های بلاصاحب و کاهش مشکلات مرتبط با آن‌ها را فراهم کنند.

مصاحبه

پنجه های نوظهور به انگل

آنیتا موسوی

دانشجوی دکتری عمومی دامپزشکی

دکتر پریسا شهبازی دامپزشک و متخصص انگل‌شناسی از دانشگاه تهران، در حال حاضر دانشیار دانشکده دامپزشکی دانشگاه تبریز هستند. با ایشان در رابطه با موضوع افزایش جمعیت سگ‌های خیابانی و بی‌سرپرست به گفت‌وگو نشستیم؛ درمورد اینکه چه بیماری‌هایی می‌تواند از سگ به انسان منتقل شود و راهکار مناسب برای کنترل این مشکلات چیست. نکته جالب آنجاست که دکتر باور دارند که نباید منابع غذایی به حدی محدود شوند که حیوانات دچار عذاب گرسنگی و تشنگی از نظر حقوق حیوانات شوند، ولی این غذارسانی به حیوانات، اصولی دارد که اغلب مردم کشورمان از آن اطلاعی ندارند و رعایت نمی‌کنند.

به نظر شما افزایش جمعیت سگ‌ها در سکونت‌گاه‌های انسان، چه مشکلاتی را از نظر بهداشتی به همراه دارد؟

یکی از معضلاتی که در حقیقت از نظر بهداشتی در کشور ما و در کشورهای مختلف جهان با آن روبه‌رو هستند، افزایش جمعیت سگ‌های خیابانی و بلاصاحب است.

طبق آخرین آمار سازمان بهداشت جهانی بیش از ۹۰۰ میلیون قلاده سگ خیابانی بدون صاحب در سراسر جهان وجود دارد که این تعداد با حدود یک هفتم الی یک هشتم جمعیت انسانی روی زمین برابری می‌کند. همین مقایسه جمعیت می‌تواند نشان دهنده وخامت اوضاع باشد. ضمن اینکه ما بیماری‌های مشترک مختلفی را با سگ‌ها داریم که بعضی از آنها بیماری‌های تهدید کننده حیات هستند و از این نظر اهمیت زیادی دارند.

در میان حرفتان به بیماری های مشترک اشاره کردید، منظور شما از بیماری‌های مشترک چیست؟

بیماری‌های مشترک یا زئونوزها، بیماری‌های قابل انتقال بین دام و انسان هستند. البته در وهله اول، معمولا دام‌های اهلی که بیشتر با انسان در تماس هستند را در نظر می‌گیریم، اما از سایر حیوانات در حیات وحش هم این بیماری‌ها به انسان متقل می‌شود. ضمن اینکه بیماری‌های مشترک خودشان سه دسته‌اند: دسته اول بیماری‌هایی هستند که انسان مخزن انهاست و از انسان به حیوان منتقل می‌شود. در دسته دوم، حیوان مخزن آنهاست و از حیوان به انسان سرایت می‌کند.

در دسته سوم، حیوان و انسان هردو بیماری را به همدیگر منتقل می‌کنند، هم انسان هم حیوان به عنوان مخازن آلودگی در نظر گرفته می‌شوند.

چه بیماری‌های قابل انتقال مهمی ممکن است از سگ‌های شهری به انسان سرایت کند؟

بیماری‌های قابل انتقال از سگ به انسان شامل بیماری‌های ویروسی، بیماری‌های باکتریایی و بیماری‌های قارچی و انگلی مختلف است. از بیماری‌های ویروسی، مهم ترین بیماری هاری است که تهدید کننده حیات بوده و یکی از مهم‌ترین بیماری‌هایی است که تبدیل به دغدغه جامعه بشری برای کنترل جمعیت سگ‌ها شده‌است.

از بیماری‌های باکتریایی مهم میتوان به لپتوسپیروز و کمپلیوباکتریوز اشاره کرد. درماتوفیتوز و مالاسزیا جزء بیماری‌های قارچی مهم است که به انسان سرایت می‌کند.

از بیماری‌های انگلی مهم می‌توان به کیست هیداتیک، لیشمانیوز جلدی و احشایی، گال یا آلودگی به جرب سارکوپتس، لاروهای مهاجر احشایی و همچنین آلودگی به کنه اشاره کرد؛ که خود کنه‌ها، ناقل بیماری‌های زئونوز مانند بیماری لایم، تولارمی، بابزیوز، ارلیشیوز، آناپلاسموز (آناپلاسما فاگوسیتوفیلوم) و دیگر بیماری‌ها محسوب می‌شوند.

علایم و نشانه‌های این بیماری‌ها شامل چه مواردی می‌شود؟

در مورد بیماری‌های انگلی مانند لیشمانیوز احشایی، این سگ‌ها هستند که مخازن این آلودگی برای انسان‌اند. در کشور خودمان استان‌های فارس و اردبیل، مناطق اندمیک آلودگی هستند. در کل در منطقه شمال‌غرب ایران از جمله استان آذربایجان‌شرقی، شیوع این آلودگی زیاد است، که سگ‌ها و سگ‌سانان وحشی(روباه و شغال) و همچنین جوندگان مخازن این آلودگی هستند و من خودم با یکی دو مورد از سگ‌هایی که مبتلا به این بیماری بودند، برخورد داشته‌ام.

در سگ‌ها ممکن است رنج مختلفی از علائم را مشاهده کنیم، علائم ابتدایی مثل خون دماغ شدن در حیوان، سبوره‌ای شدن موها (شوره)، بدشکلی ناخن‌ها تا زخم‌های گسترده و موریختگی‌های وسیع که از ناحیه دور چشم شروع و تا نواحی مختلف بدن پیشروی می‌کند که می‌تواند همراه با زخم و خون‌ریزی باشد. همچنین عوارض داخلی و گوارشی مانند درگیری کبد و طحال هم خواهیم داشت.

این انگل به همین شکل می‌تواند در انسان به خصوص در کودکان با انتقال از طریق گزش پشه های خاکی آلوده، ایجاد بیماری کند، بخصوص در کودکان زیر ده سال این بیماری به دلیل درگیرکردن سیستم رتیکولواندوتلیال بخصوص کبد و طحال و مغزاستخوان می‌تواند منجر به مرگ شود.

راه انتقال بیماری‌های مشترک از سگ به انسان چیست؟

به طور کلی بیماری‌های مشترک بین سگ و انسان از راه ادرار، مدفوع و از راه ترشحات سگ مثل ترشح بزاق و از طریق تماس مستقیم با سگ‌ها، منتقل می‌شوند. در چرخه این بیماری‌ها در برخی موارد سگ‌ها میزبان اصلی آلودگی و در مواردی هم به عنوان مخازن آلودگی هستند.

با توجه به اینکه سگ‌ها می‌توانند عامل انتقال و یا مخزن آلودگی‌ها باشند، به نظر شما در حال حاضر، تمهیدات و اقدامات کلیدی برای کنترل و مدیریت این مسئله چیست؟

برای کاهش شیوع این بیماری‌ها اولین مسئله‌ای که به نظر من میبایست به آن توجه شود، کنترل جمعیت سگ‌های خیابانی است. علی‌رغم تبلیغات گسترده‌ای که امروزه در جهان وجود دارد و توجه ویژه‌ای که به حقوق حیوانات می‌شود با توجه به خطراتی که جمعیت کنترل نشده سگ‌ها برای جامعه انسانی دارد، بایستی این مسئله مورد توجه قرار بگیرد.

کشورهای مختلف جهان روش‌های مختلفی را به‌کار می‌گیرند، بعضی از این روش‌ها غیر اخلاقی و غیر انسانی هستند، مثل کشتار دسته جمعی سگ‌ها که متأسفانه در برخی کشورها مانند هندوستان و حتی برخی کشورهای اروپایی مثل اوکراین نیز انجام می‌شود. این روش هم از نظر اخلاقی و انسانی و هم از نظر علمی مردود است، زیرا متوجه شده‌اند در کشورهایی که کشتار را به عنوان روش انتخابی پیش برده‌اند، در کنترل جمعیت سگ‌ها موفق نبوده‌اند، چون به هرحال با نسل جدیدی از سگ‌ها جایگزین خواهند شد.

خطر دیگری که در حذف یکباره جمعیت سگ‌های خیابانی دیده شده ورود رقبای آنها از حیات وحش مانند گرگ ها به شهرها و محل‌های سکونت انسان‌هاست. متاسفانه در برخی نقاط ایران از جمله در یکی از شهرهای کردستان ایران هم که این روش را جهت حذف سگ‌ها انتخاب کرده بودند با معضل ورود گرگ‌ها به شهر و ایجاد خطر برای انسان‌ها، مواجه شدند.

یکی از روش‌های که به عنوان روش موفق در کشورهای توسعه یافته انجام شده و برای آن بودجه و هزینه در نظر گرفته می شود، شیوه (CNVR) یعنی گرفتن سگ‌ها، واکسیناسیون، عقیم سازی و رهاسازی آنهاست. این شیوه، روش موثر و مهمی است که در کشوری مثل هلند اجرا شده وبه طور موفق توانسته‌اند، جمعیت سگ‌های خیابانی و بدون صاحب را کنترل کنند و به صفر برسانند.

علاوه بر این، در مورد جمعیت سگ‌های خانگی هم این پروتکل رعایت می شود، که حتما می بایست زیر نظر دامپزشک باشند، واکسینه شوند و شناسنامه دریافت کنند که از سری کارهای مشابهی است که درکشور خودمان نیز انجام می‌شود. اما در کشورهای دیگر برای آن جریمه در نظر گرفته شده است از جمله در کشور هلند کسانی که از این پروتکل‌ها تخطی کنند، به ۱۶ هزار دلار و تا سه سال زندان محکوم می‌شوند و همه هزینه های بهداشتی این پروتکل بر عهده دولت است.

همچنین اقدامات دیگری مانند مالیات گذاشتن بر روی خرید و فروش سگ‌ها نیز صورت گرفته و باعث کاهش شدید میزان خرید و فروش سگ‌ها شده‌است. من به عنوان یک دامپزشک با خرید و فروش سگ‌های خانگی موافق نیستم. به خصوص در شرایط کشور ما، اغلب کسانی که حیوان خانگی پرورش می‌دهند، اصلا شرایط بهداشتی مناسب را رعایت نمی‌کنند و با اصول پرورش مثل نحوه جدا کردن از مادر و نحوه نگهداری از حیوان آشنایی کافی ندارند، همچنین محیط‌های پرورش آنها به دلیل آلودگی‌های مختلف، شرایطی که سازمان حمایت از حقوق حیوانات (OIE) مشخص می‌کند، را ندارند.

توصیه دیگر من در رابطه با مدیریت پسماندهاست که می‌تواند به تغذیه حیوانات برسد. البته به جز سگ‌ها در بافت شهری ما، گربه‌ها و موش‌ها هم هستند که مخازن مهم آلودگی‌اند. این پسماندهای شهری اگر خوب مدیریت شود، می‌تواند از افزایش بی‌رویه این حیوانات جلوگیری کند.

ضمن اینکه امروزه غذا دادن به حیوانات در خیابان‌ها بسیار مرسوم شده‌است. باز به نظر بنده و بسیاری از دامپزشکان این روش صحیحی نیست. البته تاکید سازمان (OIE) بر این است که نباید منابع غذایی به حدی محدود شوند بطوریکه حیوانات دچار عذاب گرسنگی و تشنگی از نظر حقوق حیوانات شوند، ولی این غذارسانی به حیوانات اصولی دارد که در کشورما به هیچ وجه رعایت نمی‌شود، نباید این حیوانات غذای خام دریافت کنند چون چرخه یک‌سری انگل‌ها و آلودگی‌ها را ما با این‌کار تقویت می‌کنیم. در نتیجه افرادی که غذارسانی می‌کنند، باید در این مورد اگاهی کافی را داشته باشند. **تغذیه بی‌رویه حیوانات شهری باعث افزایش جمعیت آنها می‌شود که هم برای خود این حیوانات، از نظر رقابت غذایی و هم برای جمعیت انسانی، مضر است.** با این‌کار ما آنها را به سمت سطل‌های زباله و محل‌های سکونت انسانی می‌کشانیم که باعث افزایش خطر انتقال بیماری‌های مشترک می‌شود. به طور مثال در سطح شهر کودکانی را می‌بینیم که بدون توجه و آگاهی، در تماس مستقیم با این سگ ها هستند و از آنجا که این سگ ها واکسن دریافت نکرده اند و انگل تراپی نشده اند، این ارتباط و تماس مستقیم می‌تواند باعث انتقال آلودگی به کودکان شود.

در انتها به نظر من مدیریت پسماند و جلوگیری از تغذیه دستی و همچنین عقیم سازی و واکسیناسیون سگ‌ها، شیوه درست و اخلاقی برای کنترل جمعیت سگ های شهری است.

در مورد سگ‌های خیابانی دیدگاه‌ها ازهم متفاوت اند، به عنوان مثال وقتی بحث کنترل جمعیت سگ‌ها و روش‌های غذارسانی می‌شود، خیلی از افراد ممکن است که با آن موافق نباشند و مسئله را تبدیل به چالش کنند، اما نقش آموزش مهم است، چون هرقدر که بتوان افراد بیشتری را در مورد اهمیت این موضوع آگاه کرد، راحت‌تر می‌توان این برنامه‌ها را پیش برد، به نظر شما روش‌های درست و موثر اطلاع رسانی و آگاه کردن مردم چیست؟

این اطلاع رسانی‌ها باید از طریق منابع عمومی در اختیار مردم قرار بگیرداز جمله رادیو و تلویزیون به صورت مصاحبه با کارشناسان صاحب نظر در این زمینه، تهیه گزارش‌های مستند و غیره، می‌توانند اطلاعات مرتبط با بیماری‌های مشترک که از طریق سگ‌ها و سایر حیوانات شهری انسان را در معرض خطر قرار می‌دهند، در اختیار عموم مردم قرار بدهند.

در مواردی گزارش‌هایی وجود دارد از افرادی که برای غذا دادن به حیوان رفته و مورد گزش قرار گرفته‌اند. **لذا باید آگاهی‌های لازم در مورد نحوه ارتباط با حیوانات و تغذیه آنها به طور کامل در اختیار عموم قرار بگیرد.** همچنین امروزه فضای مجازی می‌تواند بستر مناسبی جهت افزایش آگاهی از طریق نهادهای مرتبط باشد. همینطور که شما به عنوان نهاد دانشجویی، این آگاهی رسانی را به قشری از جامعه که در ارتباط با شما هستند انجام می‌دهید، نهادهای مختلف نیز می‌توانند این اطلاع‌رسانی را انجام دهند. به طور مثال، شهرداری و سازمان حفاظت از محیط زیست برای کنترل جمعیت سگ‌ها پروتکل‌هایی دارند. به نظر من آگاهی رساندن در کشورما محدود بوده و ضروری است که بیشتر صورت بگیرد.

مسئله دیگری که وجود دارد، حضور سگ‌های بلاصاحب در مزارع پرورش گاوهای گوشتی و شیری است، آیا این موضوع، می‌تواند بر کیفیت و کمیت گوشت و شیر تولیدی اثر منفی داشته باشد؟

بله قطعا می‌تواند، بیماری‌های انگلی مختلفی وجود دارد که بین گوشتخواران (سگ و گربه) و دام‌هایی که تولیدات آنها مثل گوشت و شیر به مصرف انسان می‌رسد، مشترک هستند. به طور مثال بیماری سارکوسیستوزیس که بین سگ و گربه و دام‌های اهلی مشترک است و توسط گونه‌های مختلف تک‌یاخته سارکوسیستیس ایجاد می‌شود. برخی گونه‌های آن با تشکیل ماکروکیست‌ها باعث افت کیفیت ظاهری و بهداشتی گوشت ضبط موضعی لاشه می‌شود و برخی گونه‌ها مانند سارکوسیستیس کروزی (مشترک بین سگ و گاو)، با تشکیل میکروکیست‌ها و بیماری‌زایی می‌تواند منجر به کاهش تولیدات دامی، سقط جنین یا مرگ و میر شود.

برای جلوگیری از انتقال این بیماری ها به گاو و گوسفند پرورشی، چه اقداماتی باید صورت بگیرد؟

مراتع چرای دام‌ها باید حصار بندی شده و از ورود سگ‌ها و گربه‌ها به آن جلوگیری شود. به طور معمول در ایران از سگ‌های نگهبان گله، برای حفاظت از گاو و گوسفند استفاده می‌شود، باید به بهداشت خود این سگ‌ها توجه ویژه شود. انگل‌تراپی و معاینات دوره‌ای برای این حیوانات بایستی انجام شود. چون تولیدمثل بی رویه آنها می‌تواند باعث افزوده شدن آنها به جمعیت سگ‌های بدون صاحب شهری و روستایی شود. **همچنین باید از دسترسی این حیوانات (سگ و گربه) به منابع آب و غذای دام‌هایی که تولیداتشان به مصرف انسان می‌رسد، جلوگیری شود.**

در پایان، پیشنهاد و توصیه شما برای دانشجویان دامپزشکی در این زمینه چیست؟

توصیه به دانشجویان دامپزشکی در این زمینه شامل دو جنبه است اول مراقبت از خودشان و رعایت اصول بهداشتی و ایمنی در برخورد با کیس‌های مختلف، جهت جلوگیری از ابتلا به بیماری‌های مشترک.

دوم مسئولیت آنها در آگاهی بخشی به جامعه از جمله افراد خانواده، دوستان و آشنایان که با آنها در تماس هستند.

در پایان ضمن تشکر از شما که این فرصت را در اختیار بنده قرار دادید برای همه دانشجویان دامپزشکی آرزوی توفیق در مراحل مختلف تحصیلی را دارم.

سربلند باشید.

مقاله تخصصی

هاری
در کمین است

محمدمهدی اسکندرزاده
دانشجوی دکتری عمومی دامپزشکی

محمدجواد رحیمیان
دانشجوی دکتری عمومی دامپزشکی

هاری (Rabies) یک بیماری مشترک بین انسان و دام است که توسط ویروس هاری از جنس لیسا ویروس و خانواده رابدوویریده (Rhabdoviridae) ایجاد می‌شود. کلمه Rabies از کلمه سانسکریت rabhas به معنای (خشونت به خرج دادن) آمده است. **بیماری هاری یک بیماری صد در صد کشنده است که باعث عفونت آنسفالیت حاد سیستم عصبی مرکزی می‌شود.** تاکنون هیچ درمان و دارویی برای هاری به دست نیامده است. ولی برای پیشگیری می‌توان واکسن آن را تزریق نمود.

در سال ۱۸۸۵، پاستور واکسن هاری را برای اولین بار برای جوزف مایستر، که مورد حمله حیوانی مبتلا به هاری قرار گرفت، کشف و تجویز کرد.

واکسیناسیون هاری انسانی عمدتاً پس از مواجهه (PEP) و قبل از مواجهه (PrEP) استفاده می‌شود که برای جمعیت‌هایی که در معرض خطر بالایی قرار دارند، واکسیناسیون قبل از قرار گرفتن در معرض خطر انجام می‌شود. گروه‌های پرخطر شامل دامپزشکان، کارکنان آزمایشگاه، افسران حیات‌وحش، نگهبانان حیوانات و افرادی که در مناطق پرخطر زندگی می‌کنند یا به آنجا سفر می‌کنند، می‌باشد.

تماس بزاق آلوده پستاندارانی مانند سگ، گربه، گرگ، روباه، خفاش و حیوانات دیگر با یک زخم باز باعث انتقال ویروس می‌شود. **فردی که توسط حیوان هار دچار گازگرفتگی شده در صورت عدم واکسیناسیون به موقع به هاری مبتلا شده و باعث مرگ فرد می‌شود.**

تماس با بزاق یا سایر مواد بالقوه عفونی حیوان هار خطر عفونت را به همراه دارد. سایر انواع تماس، مانند نوازش حیوان هار یا تماس با خون، ادرار یا مدفوع حیوان هار، خطر عفونت را به همراه ندارد و در معرض نگرانی برای هاری محسوب نمی‌شود.

تنها با نگاه کردن به حیوان نمی‌توان تشخیص داد که حیوان هار است. تنها راه برای تایید این که حیوان یا فرد مبتلا به هاری، آزمایش است.

با این حال، حیوانات مبتلا به هاری ممکن است رفتار غیرعادی از خود نشان دهند. برخی ممکن است پرخاشگر شوند و سعی کنند انسان یا حیوانات دیگر را گاز بگیرند، در حالی که برخی دیگر ممکن است بیش از حد آب دهان بیاندازند، علامتی که اغلب در فیلم ها به عنوان "کف در دهان" نشان داده می‌شود.

هاری یک بیماری قابل پیشگیری

با این حال، همه حیوانات مبتلا به هاری رفتار تهاجمی یا ترشح بیش از حد آب دهان از خود نشان نمی‌دهند. از آنجایی که این رفتار معمولی برای حیوانات وحشی نیست، باید احتیاط کرد. برخی ممکن است ترسو یا خجالتی رفتار کنند، به آرامی حرکت کنند یا رام به نظر برسند و حتی به انسان اجازه دهند به آنها نزدیک شود.

بیشتر سگ‌ها و گربه‌ها ممکن است در عرض ۱ تا ۲ ماه پس از قرار گرفتن در معرض این ویروس به این بیماری مبتلا شوند، در حالی که در انسان بسیار متغیر است، از روز تا سال (بین ۲ هفته تا ۶ سال) و به طور میانگین ۲ تا ۳ ماه می‌باشد. طول دوره کمون تحت تأثیر عوامل متعددی قرار می‌گیرد که شامل محل، وسعت و عمق زخم می‌باشد .

علائم بالینی با تغییر در الگوی رفتاری شروع می‌شود. این مرحله در سگ ها ۲ تا ۳ روز طول می‌کشد و حیوان آلوده همیشه رفتارهای متفاوتی از خود نشان می‌دهد. سگ‌های پرخاشگر ممکن است مهربان‌تر یا ترسوتر شوند و سگ‌های مهربان یا خجالتی ممکن است تهاجمی‌تر شوند. علائم دیگری مانند افزایش جزئی دمای بدن، گشاد شدن مردمک چشم و ترشح بزاق نیز می‌تواند در سگ‌های آلوده رخ دهد.

برای تشخیص هاری در حیوانات، معاینه دقیقی باید در حیوانات بیمار و نواحی اندمیک صورت بگیرد، باید هر حیوان مشکوکی معاینه شود، به ویژه سگ‌هایی که علائم عصبی دارند. تشخیص هاری ممکن است به صورت (in vivo) یا پس از مرگ انجام شود. تشخیص هاری در سگ‌ها و سایر حیوانات عمدتاً بر اساس تاریخچه موجود و علائم بالینی توسعه یافته است، اما هیچ یک از آنها برای هاری پاتوگنومونیک (علائمی که مخصوص این بیماری باشد)، نیستند.

بهترین کار این است که هرگز به حیوان وحشی غذا ندهید یا به آن نزدیک نشوید. مراقب حیوانات خانگی باشید که نمی‌شناسید. اگر سگ یا گربه ولگردی دیدید، آن را نوازش نکنید. اگر به کشوری سفر می‌کنید که هاری در آن شایع است، این امر به ویژه مهم است. اگر حیوانی عجیب رفتار کند برای کمک، با کنترل حیوانات محلی خود تماس بگیرید. برخی از مواردی که باید به دنبال آنها باشید عبارتند از:

- بیماری عمومی
- مشکلات بلع
- آب دهان یا بزاق بیش از حد
- حیوانی که بیش از حد پرخاشگر است.
- حیوانی که اجسام خیالی را گاز می‌گیرد (که گاهی به آن «گاز زدن مگس» می‌گویند.)
- حیوانی که رام‌تر از آنچه شما انتظار دارید به نظر می‌رسد.
- حیوانی که در حرکت مشکل دارد یا حتی ممکن است فلج شود.
- خفاشی که روی زمین است.

چگونه می توان از هاری در حیوانات جلوگیری کرد؟

چندین کار وجود دارد که می‌توان برای محافظت از حیوان خانگی در برابر هاری انجام داد، از جمله واکسینه کردن.

مطمئن شوید که حیوانات خانگی واکسن هاری دریافت می‌کنند، حیوانات خانگی را از حیوانات وحشی دور نگه دارید، آن ها را عقیم کنید و با کنترل حیوانات (شهرداری) تماس بگیرید تا حیوانات ولگرد را از محل شما خارج کنند. دربسیاری از ایالات آمریکا حیوانات وحشی (عمدتا راکون ها) را نیز برای جلوگیری از گسترش هاری واکسینه می‌کنند. آنها به جای اینکه هر حیوانی را بگیرند و به آن واکسن بزنند، از واکسنی در نوع خاصی از غذا استفاده می‌کنند که وقتی حیوان آن را می‌خورد، نسبت به بیماری، ایمن می‌شود. غذای تهیه شده، در جایی قرار می‌گیرد که حیوانات احتمال دارد آن را پیدا کنند.

هاری در سراسر کره زمین به جز تعداد محدودی از کشورهای جزیره‌ای یا شبه جزیره‌ای مشاهده می‌شود. کشورهایی با ساختار جغرافیایی جزیره و شبه جزیره بنا بر ویژگی خاص خود فاقد بیماری هاری می‌باشند. بیماری در بیش از ۱۵۰ کشور مشاهده شده است و سالانه بیش از ۵۹ هزار نفر در جهان را به کام مرگ می‌کشاند.

۲۸ سپتامبر روز جهانی هاری

هدف از روز جهانی هاری، آگاهی رسانی درباره تاثیر این بیماری بر روی انسان و حیوانات و حمایت از تلاش های بیشتر در جهت کنترل هاری است.

بیماری هـاری در ایـران اندمیک بوده و یـکی از مهم‌تریـن بیماری‌هـای زئونـوز (بیماری مشـترک بین انسـان و دام) کشور می‌باشد .

در ایـران همچـون سـایر کشـورهای منطقـه خاورمیانـه و آسیـایی، چرخـه شـهری هـاری در ارتبـاط بـا سـگ می‌باشـد کـه نقش عمده را در گسـترش ایـن بیمـاری برعهـده دارد. بـه طوریکـه بیـش از ۹۰ درصـد گزش‌هـای منجـر به هـاری در کشـور ناشی از سـگ می‌باشـد کـه اکثریت آنها سـگ‌های بی‌سرپرسـت می‌باشـند. در ایـران، بیشـترین مـوارد هـاری در حیوانـات اهـلی بـه ترتیـب در گاو، گوسـفند و بـز، سـگ و الاغ رخ داده اسـت، اگرچـه حیوانـاتی ماننـد گربـه، اسـب و شـتر نیز مبتلا به بیمـاری هاری شده‌اند.

اصـول برنامـه کنتـرل گـزش توسـط حیـوان و هـاری در انسـان بـا هماهنگی سـایر ارگان‌هـا امکان‌پذیـر اسـت. در بسـیاری از کشـورها سـال‌ها اسـت کـه بـا برنامـه کنتـرل هـاری در حیات‌وحش توانسـته‌اند هـاری را در کشورشـان کنترل نمایند.

اخیـراً سـازمان‌های بین‌المللـی بـا تمرکـز بـر واکسیناسـیون سـگ‌ها بـه خصـوص سـگ‌های خیابـانی بـه سـوی حذف هـاری در انسـان قـدم برمی‌دارند. در ایـران بـا توجـه بـه شـرح وظیفـه هر ارگان و پیگیری مسـئولین آن‌ها اقدامات موثـری در خصـوص کنترل ایـن بیماری درحال انجام است.

هـدف اصـلی ایـن برنامـه، حذف هـاری انسـانی می‌باشـد، بـه ایـن معـنی که هیـچ مورد انسـانی مبتلا به هـاری در کشـور وجود نداشـته باشـد. این هدف در بسیاری از کشـورها بـا کنتـرل هـاری در حیـات وحـش و کنتـرل هـاری در سـگ‌های خانـگی و خیابـانی بـه انجـام رسـیده اسـت ولی در کشـور مـا علی‌رغـم تلاش ارگان‌هـا و پیگیـری آنهـا، بـا توجـه بـه در اختیار قـرار دادن تسـهیلات، درمان پیشـگیرانه هـاری، بـالا بـردن آگاهی و عملکـرد کارکنـان ایـن مراکز و آمـوزش جامعه به منظـور مراجعـه بـه موقـع مـوارد حیوان گزیـده بـه مراکز درمان، هنـوز به صورت کامـل نتوانسـته‌اند کـه ایـن بیمـاری را کنترل کنند.

تهدیدی پنهان به نام
کرم قلب

فائزه خلیفه
دانشجوی دکتری عمومی دامپزشکی

دیروفیلاریا ایمیتیس (*Dirofilaria immitis*)، کرم انگلی است که به عنوان کرم قلب هم شناخته می‌شود. این کرم یک تهدید انگلی بزرگ برای سگ‌ها و گربه‌ها در سراسر جهان است. بیماری کرم قلب به دلیل تأثیری که بر سلامت و رفاه حیوانات می‌گذارد، از اهمیت دامپزشکی و اقتصادی زیادی به ویژه در آمریکای شمالی، اروپا، آسیا و استرالیا برخوردار است.

این کرم در قلب، ریه‌ها و عروق خونی مرتبط با حیوانات خانگی مبتلا زندگی می‌کنند و باعث بیماری شدید ریوی، نارسایی قلبی و آسیب به سایر اندام‌های بدن می‌شوند. بیماری کرم قلب سگ‌ها، گربه‌ها و موش‌های دریایی را تحت تأثیر قرار می‌دهد، اما کرم‌های قلب در سایر گونه‌های پستاندار از جمله گرگ، کایوت، روباه، شیر دریایی و در موارد نادر انسان‌ها نیز زندگی می‌کنند. از آنجایی که گونه‌های وحشی مانند روباه و کایوت و سگ‌های خیابانی در مجاورت بسیاری از مناطق شهری زندگی می‌کنند، ناقلان مهم این بیماری محسوب می‌شوند.

در سگ‌ها، این بیماری توسط انگل‌های تازه بالغ شده و بالغ ایجاد می‌شود که باعث ایجاد آسیب در شریان‌های ریوی می‌شود. سگ‌ها به عنوان میزبان نهایی و طبیعی عمل می‌کنند، بنابراین تولیدمثل جنسی در شریان‌های ریوی آنها اتفاق می‌افتد و میکروفیلرها را به سیستم گردش خون رها شده و بالغ می‌شوند. اگر حیوان درمان نشود، تعداد آنها می‌تواند افزایش یابد و سگ ها چندین صد کرم را در بدن خود نگه دارند. بیماری کرم قلب باعث آسیب دائمی به قلب، ریه‌ها و شریان‌ها می‌شود و می تواند سلامت و کیفیت زندگی سگ را مدت‌ها پس از از بین رفتن انگل‌ها تحت تاثیر قرار دهد. به همین دلیل، پیشگیری بهترین گزینه است و درمان در صورت نیاز ، باید تا حد امکان در اوایل دوره بیماری انجام شود.

در گربه‌ها، این بیماری اغلب در این میزبان غیر معمول، شدیدتر است. در گربه‌ها، بیماری شدید، یا حتی مرگ، می‌تواند تنها به دلیل رشد چند فیلاریای نابالغ یا بالغ ایجاد شود.

کرم‌های بالغ اغلب کوتاه‌تر از آن‌هایی هستند که در سگ‌ها یافت می‌شوند و به ندرت میکروفیلر تولید می‌کنند. گربه‌های مبتلا به کرم قلب بالغ معمولا فقط یک تا سه کرم دارند و بسیاری از گربه‌های مبتلا به کرم قلب فاقد کرم بالغ هستند؛ این بدان معناست که بیماری کرم قلب اغلب در گربه‌ها تشخیص داده نمی‌شود. علاوه بر این، داروهایی که برای درمان عفونت‌های کرم قلب در سگ‌ها استفاده می‌شود را نمی‌توان در گربه‌ها استفاده کرد، بنابراین پیشگیری تنها و بهترین وسیله محافظت از گربه‌ها در برابر اثرات بیماری کرم قلب است.

بیماری کرم قلب چگونه به حیوانات منتقل می‌شود؟

هنگامی که یک پشه حیوان آلوده را نیش می‌زند و از آن حیوان تغذیه می‌کند، این میکروفیلرها را می‌گیرد که در طی ۱۰ تا ۱۴ روز رشد کرده و به لاروهای مرحله عفونی تبدیل می‌شوند.

پشه نقش اساسی در چرخه زندگی کرم‌قلب دارد. کرم‌های قلب ماده بالغ که در سگ، روباه، کایوت یا گرگ آلوده زندگی می‌کنند، کرم‌های میکروسکوپی نابالغی را به نام میکروفیلر تولید می‌کنند که در جریان خون گردش می‌کنند.

سپس، هنگامی که پشه آلوده سگ، گربه یا حیوان وحشی حساس دیگری را نیش می‌زند، لاروهای عفونی روی سطح پوست حیوان قرار می‌گیرد و از طریق زخم نیش پشه وارد میزبان جدید می‌شوند.

پس از ورود به میزبان جدید، تقریباً ۶ ماه طول می‌کشد تا لاروها به کرم قلب بالغ تبدیل شوند.

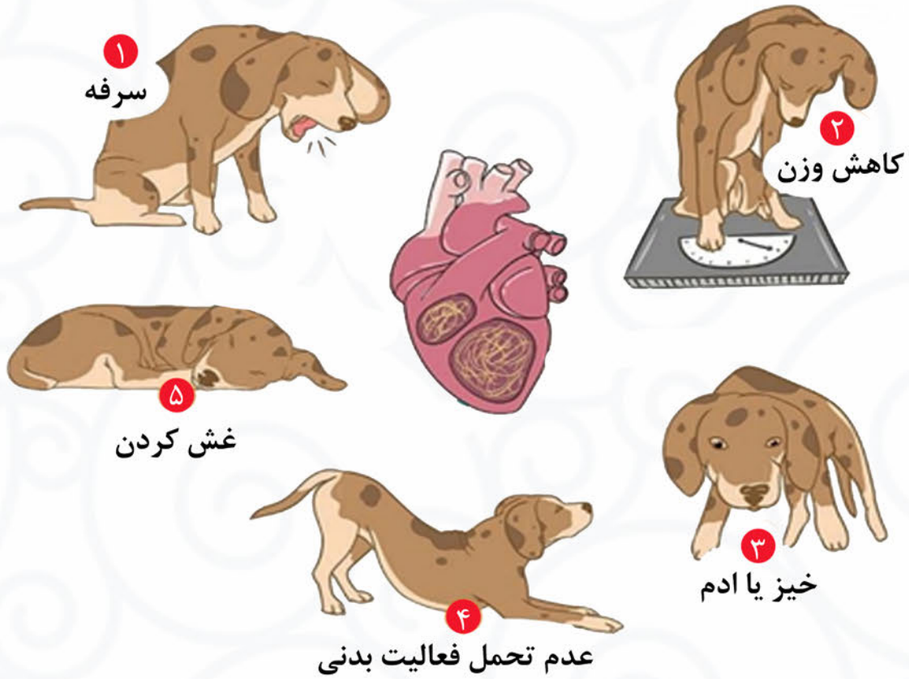
پس از بالغ شدن، کرم‌های قلب می‌توانند ۵ تا ۷ سال در سگ‌ها و تا ۲ یا ۳ سال در گربه‌ها زندگی کنند. به دلیل طول عمر این کرم ها، هر فصل پشه می‌تواند منجر به افزایش تعداد کرم‌ها در حیوان خانگی آلوده شود. از دیدگاه سلامت حیوانات، سگ‌ها و تا حدودی گربه‌ها مهم‌ترین حیوانات در میان میزبان‌های پستانداران متعددی هستند که می‌توانند توسط D. immitis آلوده شوند.

علائم بیماری کرم قلب در سگ‌ها چگونه است؟

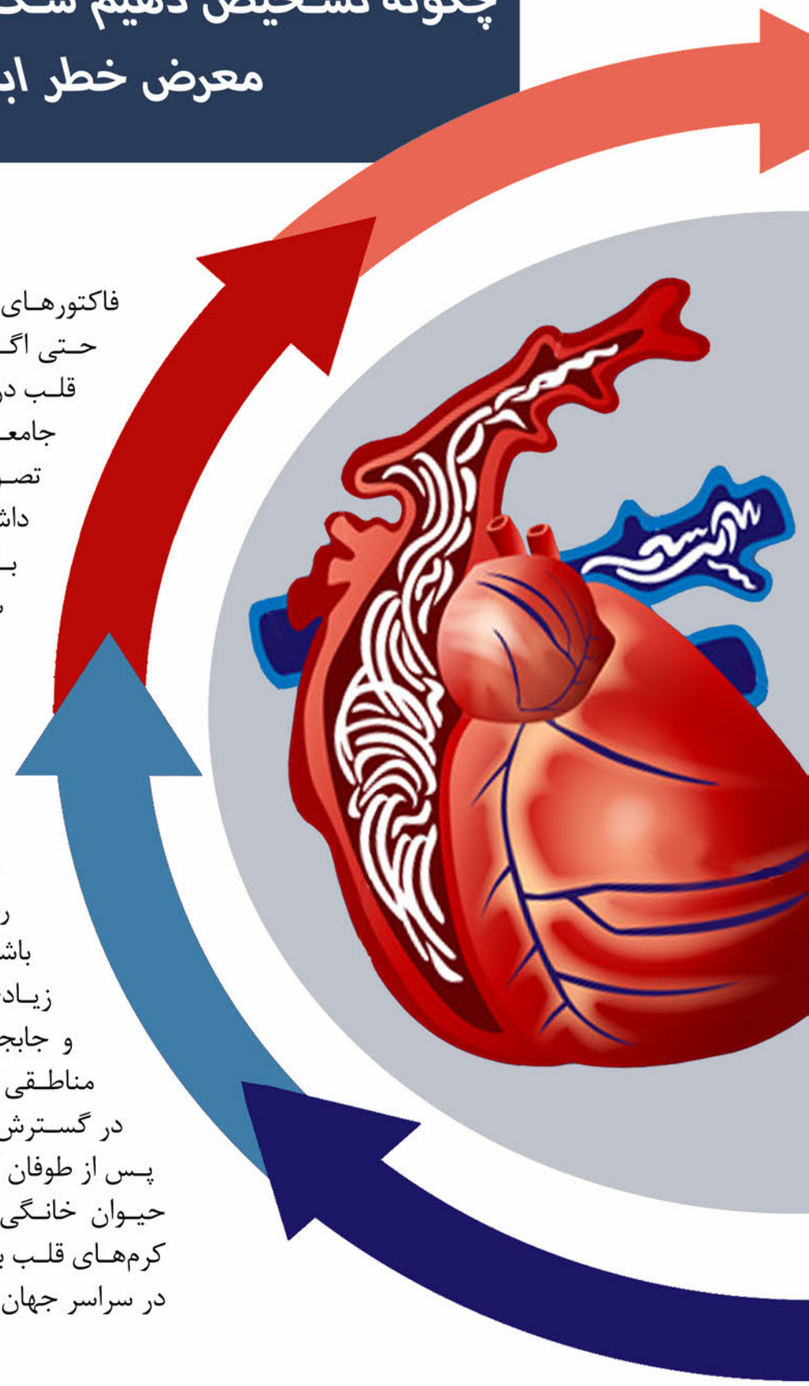
در مراحل اولیه بیماری، بسیاری از سگ‌ها علائم کمی از خود نشان می‌دهند یا اصلاً علائمی ندارند. هر چه مدت زمان عفونت بیشتر باشد، احتمال بروز علائم بیشتر می‌شود. سگ‌هایی با فعالیت زیاد، سگ‌هایی که به شدت به کرم‌های قلب آلوده شده‌اند، یا آن‌هایی که درگیر بیماری اند، اغلب علائم بالینی واضحی از خود نشان می‌دهند.

علائم بیماری کرم قلب ممکن است شامل سرفه خفیف مداوم، بی میلی به ورزش، خستگی پس از فعالیت متوسط، کاهش اشتها و کاهش وزن باشد.

با پیشرفت بیماری کرم قلب، حیوانات خانگی ممکن است دچار نارسایی قلبی و شکم متورم شوند. سگ‌هایی که تعداد زیادی کرم قلب دارند؛ ممکن است کرم‌ها به طور ناگهانی جریان خون را در قلب مسدود کنند که منجر به حالت فروپاشی قلبی عروقی می‌شود که تهدید کننده زندگی است. این سندرم caval نامیده می شود و با شروع ناگهانی آن علائمی همچون تنفس سخت، لثه‌های رنگ پریده و ادرار تیره خونی یا قهوه‌ای رنگ مشخص می‌شود. بدون برداشتن سریع انسداد کرم قلب، تعداد کمی از سگ‌ها زنده می‌مانند.

چگونه تشخیص دهیم سگ‌های یک منطقه در معرض خطر ابتلا به کرم قلب اند؟

فاکتورهای زیادی باید در نظر گرفته شود، حتی اگر به نظر نمی‌رسد که کرم‌های قلب در منطقه شما مشکلی ایجاد کنند. جامعه شما ممکن است بیش از آنچه تصور می‌کنید شیوع بیماری کرم قلب داشته باشد یا ممکن است ناآگاهانه با حیوان خانگی خود به منطقه‌ای سفر کنند که کرم‌های قلب در آن مناطق شایع‌تر هستند. بیماری کرم قلب نیز هر ساله به مناطق جدیدی از کشور سرایت می‌کند. سگ‌های شهری و برخی از حیوانات حیات وحش مانند کایوت‌ها، گرگ‌ها و روباه ها می‌توانند ناقل کرم‌قلب باشند. پشه‌هایی که در فواصل زیادی توسط باد جا به جا می‌شوند و جابجایی حیوانات خانگی آلوده به مناطقی که قبلاً آلوده نشده بودند نیز در گسترش بیماری نقش دارند. (این اتفاق پس از طوفان کاترینا رخ داد که در آن ۲۵۰۰۰۰ حیوان خانگی که بسیاری از آنها آلوده به کرم‌های قلب بودند، به سرپرستی گرفته شدند و در سراسر جهان حمل شدند.)

علت اهمیت کرم قلب و ارتباط آن با سگ‌های بی‌سرپرست و جامعه انسانی در چیست؟

کرم قلب به دلیل داشتن آسیب‌های فراوان برای سلامت حیوانات و شیوع بالا در سراسر دنیا بسیار حائز اهمیت است. این بیماری علاوه بر آسیب به حیوانات حیات‌وحش همچنین به عنوان بیماری مشترک با انسان نیز در نظر گرفته می‌شود که مواردی از ابتلای انسان به آن در ایران هم گزارش شده است. در این میان سگ‌های خیابانی و سگ‌هایی که آلوده اند و به کشورهای دیگر سفر می‌کنند و پشه‌ها مهم‌ترین نقش در شیوع آلودگی را دارند. بیماری کرم قلب یک بیماری جدی، تهدید کننده حیات است به همین دلیل کنترل عوامل شیوع آن از جمله سگ‌های بی‌سرپرست دارای اهمیت فراوان است.

بهداشت

دستورزی کورکورانه در قالب غذارسانی

شیلا فتاحیان

دانشجوی دکتری عمومی دامپزشکی

سگ‌های خیابانی زندگی سختی دارند، بنابراین طبیعی است که هر زمان که آنها را دیدید بخواهید غذا تهیه کنید و به آن بدهید.

غذا دادن به ولگردها به طور غریزی به نظر کار درستی است. همه سگ‌ها، چه خانه داشته‌باشند و چه نداشته باشند، به عشق نیاز دارند. سگ‌ها، با بیرون ماندن در طبیعت، چیزهای زیادی برای مقابله دارند. از ترافیک گرفته تا دعوای منطقه‌ای باسگ‌های دیگر، ولگردها زندگی سختی دارند. ممکن است تعجب‌آور باشد که بسیاری از حامیان رفاه حیوانات توصیه می‌کنند که به ولگردها غذا ندهیم. به این دلیل که این اقدام عواقبی دارد، حتی اگر به نظر کار درستی باشد. غذا دادن به یک ولگرد نه تنها بر سایر سگ‌های بی‌خانمان در منطقه شما تأثیر می‌گذارد، بلکه پیامدهایی برای حیات وحش محلی، همسایه‌ها، پناهگاه‌های حیوانات و جمعیت ولگرد محلی، در پی دارد.

آیا غذا دادن به سگ‌های خیابانی ایده بدی است؟

اکثر مردم فکر می‌کنند که غذا دادن به ولگردها کار خوبی است. از بسیاری جهات، این درست است زیرا شما به یک سگ گرسنه کمک می‌کنید تا زنده بماند. با این حال، تغذیه یک ولگرد همیشه پیامدهای مثبتی ندارد. دلایل زیادی برای پرهیز از غذا دادن به آنها وجود دارد و حتی گروه‌های حمایت از حیوانات و دامپزشکان نیز توصیه می‌کنند که این کار را نکنید.

خطرات غذارسانی به سگ‌های ولگرد به این دلیل که دادن غذا به ولگردها خطرات خاصی را به همراه دارد، از جمله: **افزایش جمعیت**. مسئله اصلی این است که غذا دادن به ولگردها باعث افزایش جمعیت آنها می‌شود. هرچه بیشتر تغذیه شوند، سریعتر تکثیر می‌شوند.

تخمین‌ها نشان می دهد که یک سگ ماده بالغ و توله سگ‌های بعدی می‌توانند تا ۴۲۰۰۰۰ سگ در ۷ سال تولید کنند. این بدان معنی است که شما مشکل را تشدید می‌کنید و سگ‌های وحشی بیشتری ایجاد می‌کنید که نیاز به مراقبت دارند و حیات وحش محلی را تحت تأثیر قرار می‌دهند.

طبق گزارش، گربه‌های خیابانی سالانه ۱,۳ تا ۴ میلیون پرنده و ۶,۳تا ۲۲,۳ میلیارد پستاندار را در ایالات متحده می‌کشند. جمعیت گربه‌های آزاد بر حیات‌وحش محلی به روش‌های ویرانگری تأثیر می‌گذارد.

به همین ترتیب، با توجه به زیست‌شناسی تغییر جهانی، محققان تشخیص داده‌اند که گربه‌های وحشی مسئول حداقل ۱۴ درصد از انقراض‌های جهانی پرندگان، پستانداران و خزندگان هستند.

البته همه این گربه‌ها خیابانی نیستند. برخی از آنها اهلی شده‌اند اما اجازه دارند در بیرون پرسه بزنند. با این وجود، محققان خاطرنشان کردند که گربه‌های بدون مالکیت باعث اکثر مرگ و میرها می‌شوند.

حمل بیماری

بسیاری از مردم زمانی که به ولگردها نزدیک می‌شوند. آن‌ها در معرض ویروس‌ها و باکتری‌های بیشتری قرار دارند و از آنجایی که از آنها مراقبت نمی‌شود، سیستم ایمنی آن‌ها نیز ضعیف‌تر است. این بدان معنی است که آنها ممکن است بیمار شوند و آنچه را که آنها را بیمار می‌کند به انسان منتقل کنند. حتی اگر به طور فعال بیمار نباشند، ممکن است ناخواسته ناقلان بیماری باشند. ولگردها اغلب مملو از کک هستند. به دلیل تغذیه وحشی، احتمالاً کرم‌ها و سایر انگل ها را در خود جای داده‌اند. در برخی موارد، آنها ممکن است ناقل هاری و سایر بیماری های ویروسی باشند زیرا واکسینه نشده‌اند. غذا دادن به سگ‌ها این مشکلات را حل نمی‌کند. زیرا آنها همچنان در معرض محیط‌های وحشی هستند و هیچ راهی برای حل این مشکل وجود ندارد، مگر اینکه به فرزندخواندگی، رام کردن، واکسینه شدن وتحت مراقبت‌های پزشکی قرار گیرند.

مزاحمت همسایه ها

شما هنگامی که می‌خواهید به سگ‌های خیابانی غذا بدهید، اما همسایگان شما مخالف این ایده هستند.

بیماری‌ها، آسیب رساندن به حیات وحش، و افزایش تعداد ولگردها در منطقه می‌تواند کل جوامع را از تغذیه آنها باز دارد. علاوه بر این، ولگردها می توانند با تولید صدای بلند و مخرب باعث آزار مردم شوند، باغ‌ها را حفر کنند و به حیوانات خانگی آسیب بزنند.

تغییرات رفتاری

حیوانات به دنبال غذارسانی متعدد پرخاشگر می‌شوند . حیوانات با غذارسانی ما سریعا شرطی می‌شوند و در صورت غذا رسانی نامنظم رفتارهای پرخاشگرانه یافته و یا ممکن است، حمله کنند.

با اینحال همه حیوانات سزاوار عشق، محافظت و احترام هستند. حیوانات وحشی بهتر است به خاطر شما و امنیت خودشان تنها بمانند. حیوانات وحشی به طور کامل با زندگی در طبیعت سازگار شده‌اند.

بهم خوردن زنجیره غذایی

غذارسانی باعث برهم خوردن زنجیره غذایی طبیعی موجودات می‌گردد. در واقع حیوانات طبق غریزه طبیعی خود به جستجوی غذا رفته و با وابستگی غذایی خود به زنجیره‌ی غذایی بقا پیدا می‌کنند و با غذارسانی ما دیگر به جستجوی غذا نرفته و توالی این زنجیره غذایی برهم می‌خورد و می‌تواند باعث به خطر افتادن جان گونه‌های جانوری دیگر شود.

سگ‌ها و گربه‌های خیابانی دارای رژیم غذایی متنوع و متفاوتی از حیوانات خانگی هستند، که تحت نظارت انسان رشد می‌کنند.

سگ‌ها و گربه‌های شهری هرگز نمی‌توانند برای دریافت غذا به انسان وابسته باشند. آنها معمولا باید غذای خود را ردیابی و شکار کنند یا هر چیزی را که می‌توانند کشف کنند بخورند. غذاهای تجاری که حیوانات خانگی می‌خورند، حتی ممکن است با مشکلات گوارشی برای آنها همراه باشد. اگر می‌خواهید از آنها مراقبت کنید، می‌توانید از سازمان‌هایی مانند پناهگاه‌های حیوانات و جوامع انسانی کمک بگیرید که واقعاً می‌توانند در این زمینه کمک کنند. این گونه سازمان‌ها سگ‌ها و گربه‌های بی‌سرپرست را شناسایی می‌کنند و با دقت کار می‌کنند تا انسان‌ها را در مورد مشکلات این حیوانات آگاه کنند.

تبدیل حیوان وحشی به حیوان خانگی می‌تواند آسیب زا باشد و در برخی موارد کاملا غیرممکن است. در حالی که ولگردهای واقعی را می‌توان دوباره به خانه بازگرداند.

پرورش یک ولگرد گربه را از خیابان دور می‌کند. شما نه تنها از یک گربه محافظت می‌کنید بلکه تعداد ولگردها را در منطقه خود کاهش می‌دهید.

پناهگاه‌های حیوانات نیروی فوق العاده‌ای در برابر رشد جمعیت‌های حیوانات خیابانی است. آنها گربه و سگ‌ها را در پناهگاه، تغذیه و خارج از خیابان نگه می‌دارند. با پناهگاه حیوانات تماس بگیرید تا ببینید چگونه می‌توانید کمک کنید.

آیا میتوانیم به حیوانات بی‌سرپرست غذا دهیم؟

هنـگام غذا دادن به حیوانات خیابانی، بـه ویـژه گربه‌هـا، آنهـا تمایل بـه تکثیر خیلی سـریع دارنـد، به خصـوص زمانی کـه منبـع غـذایی (ظرفیـت نگهـداری) وجـود داشـته باشـد و عقیـم نشـده باشـند. یـک تغذیـه کننـده مسـئول اطمینـان حاصـل می‌کنـد کـه جمعیت تحـت کنترل قـرار می‌گیرد تـا حیوانات مزاحم جامعه نشوند.

۱. فقـط بـه مقـدار مناسـب غـذا بدهیـد، مـازاد عرضـه غذا باعث جـذب حیوانـات خیابانی از جوامع همسایه می شود.

۲. دور از دیـد، دور از مناطـق پرتـردد تغذیه دهید.

۳. حیوانات خیابانی را اهلی نکنید، حیوانـاتی کـه رام می‌شـوند بیـش از حد به انسـان وابسـته هسـتند و غرایـز بقـای خـود را از دسـت می‌دهنـد. همچنیـن آنهـا را بـه یـک هدف آسـان بـرای افـرادی تبدیـل می‌کنـد کـه بـه حیوانـات آسیب می‌رسانند.

۴. آنهـا را عقیـم کنیـد، حیوانـات سـالم و تغذیـه شـده بیشـتر تمایـل بـه تولیدمثل دارند.

تربیت شدگان توسط انسان به جان حیات وحش میفتند

سید محمدصادق رضوی حاجی‌آقا
دانشجوی دکتری عمومی دامپزشکی

شـکارچیان خـارجی یـک تهدیـد جـدی بـرای محیـط زیسـت در سراسـر جهـان را تشـکیل می‌دهنـد. ایـن شـکارچیان بـا ورود به اکوسیسـتم طبیعی یک منطقـه و تغییـر دادن آن به دلخواه خود، باعث از بین رفتن نظم آن منطقه و عوض شدن ترکیب اکوسیستم می‌شود.
سـگ‌های اهـلی بـه عنـوان یـکی از رایـج ترین شـکارچیان معرفی شـده و یـکی از دلایل کاهش حیات وحش در مقیاس جهانی در نظر گرفته می‌شوند.

به
طور تخمینی حدود ۹۰۰میلیون
قلاده سگ اهلی در جهان وجود دارد و
۲۰۰میلیون قلاده از آن‌ها را سگ‌های بلاصاحب
تشکیل می‌دهد، این سگ‌ها علاوه بر داخل شهرها و
روستاها در مسیرهای بین شهری، اطراف جاده‌ها و حاشیه
سکونتگاه‌های انسان حضور دارند. سگ‌ها از لحاظ تغذیه‌ای کاملا
وابسته به انسان نیستند، این بدین معنی است که در نبود انسان،
خودشان به دنبال غذا یافتن و درصورت نبود غذای آماده (لاشه یا
دورریز انسان و اضافه غذای سایر حیوانات) به شکار کردن روی میاورند.
درصورت رهاشدن سگ‌ها در محیط‌های دور از
انسان‌ها یا کشاندن سگ‌ها به این مکان‌ها، سگ‌ها به
عنوان شکارچی و مخرب محیط‌زیست وارد آن می‌شوند.
سگ‌ها از راه‌های مختلفی به اکوسیستم آسیب می‌زنند و
گفتنی است با این راه‌ها تا به حال نزدیک به ۲۰۰گونه
را منقرض یا در معرض انقراض قرار داده‌اند.

مهم ترین
راه آسیب زدن سگ‌ها به محیط زیست
با شکار کردن می‌باشند. سگ‌ها همانند هم تباران
خود یعنی گرگ‌ها و کایوت‌ها بصورت گله‌ای تجمع پیدا می‌کنند،
بصورت گله‌ای ساکن شده یا حرکت می‌کنند و همانطور بصورت گله به
پیدا کردن غذا و شکار می‌پردازند. از این رو قدرت آنها با گله‌ای بودنشان افزایش
پیدا می‌کند و هر گونه‌ای که به نظرشان مناسب باشد، شکار می‌کنند. این شکار کردن
نه تنها باعث ایجاد رقابت غذایی با گونه‌های گوشت‌خوار بومی منطقه می‌شود بلکه برخی
مواقع شجاعت این را پیدا می‌کنند که به خود حیوانات گوشت‌خوار منطقه نیز حمله کنند.

تصاویر دلخراش از حمله گله سگ‌ها به یوزپلنگ، پلنگ و خارپشت و بسیاری از گونه‌های وحشی دیگر تصدیق کننده این بحران است.

همانطور که حضور گله سگ‌ها در اطراف سکونت‌گاه‌های انسان ممکن است باعث نگرانی افراد ساکن در آن منطقه شود و احساس ناامنی ایجاد کند، در محیط زیست نیز حیوانات در حضور شکارچیان خصوصا گله بزرگی از آنها دچار استرس می‌شوند. استرس در موجودات زنده باعث ترشح هورمون کورتیزول شده و در دراز مدت می‌تواند باعث مشکلات سیستم ایمنی و بیماری‌های با منشا ضعف ایمنی بدن شود. از طرفی بدن در حالت آماده باش قرار می‌گیرد و مصرف غذا به دنبال آن کاهش میابد. همچنین پرسه زدن سگ‌ها و سروصدای آن‌ها با ایجاد اضطراب در فصول تولید مثل حیوانات وحشی باعث کاهش تعداد تولدها و ضعیف به بار آمدنشان می‌شود.

بیماری ها نیز از بزرگترین چالش‌های زیست محیطی و بهداشتی مربوط به سگ‌های اهلی در طبیعت است.

بیماری‌های مربوط به ایمنی، ایجاد نقص ژنتیکی، آسیب زدن و ایجاد جراحات یک بخشی از این آثار است. بخش دیگر و مهم‌تر آن‌ها تکمیل کردن چرخه بیماری‌های عفونی، نقش داشتن به عنوان مخزن یا ناقل بیماری‌ها و همین‌طور رفت و آمد کردن بین حیات‌وحش و سکونت‌گاه‌های انسان و مشکلات مشابه است. درصورتی که مرزی بین حیات‌وحش و سگ‌های اهلی ایجاد نشود، بیماری‌هایی مانند هاری، کرم قلب، سالک، انگل‌های خارجی و گوارشی می‌شوند.

آسیب دیگر سگ‌ها، آسیب زدن به ترکیب ژنتیکی اکوسیستم با ایجاد حیوانات دورگه یا هیبرید است.

داگزیم (حیوان دورگه حاصل از سگ و روباه)، گرگاس(حاصل از سگ و گرگ)، coydogs(حاصل از سگ و کایوت) و سگ توره (دورگه حاصل از سگ و شغال) از مثال‌های جانوران هیبرید در نتیجه حضور سگ‌ها در حیات‌وحش است.

این حیوانات با داشتن خلق و خوی مشابه والدین خود می‌توانند شکارچیان عالی، باهوش و بدون ترس از نزدیک شدن به انسان ها باشند، درنتیجه با حمله به گونه‌های مختلف حیوانات و انسان خطرآفرین بوده و باعث کاهش گونه‌های طبیعی شوند.

باتوجه به اهلی شدن سگ‌ها توسط انسان از گونه‌های وحشی و همزیستی تاریخی انسان با این موجودات، مسئولیت سروسامان دادن به وضعیت سگ‌ها برعهده انسان می‌باشد.

برخی معتقدند سگ نیز همانند حیوانات وحشی باید به طبیعت بازگردانده شوند و از انسان ها دور باشند؛ درحالی که وارد کردن حیوان غیر بومی به یک اکوسیستم غریب خسارات جبران ناپذیری ازجمله انقراض گونه‌های بومی و تغییر کل زیست بوم می‌شود.

این عمل مشابه تزریق مداوم سم به بدن است، شاید در کوتاه مدت تغییر چندانی حس نشود ولی در دراز مدت مشکلاتی به وجود خواهد آمد که درمان آنها ساده نیست.

در سراسر دنیا راهکارهای مختلفی برای جلوگیری از آسیب ناشی از سگ‌های بلاصاحب انجام گرفته است. باتوجه به نتایج به دست آمده از آنها و در نظر گرفتن شرایط کشورمان، می‌توان مجموعه‌ای از اقدامات لازم(مانند پناهگاه،عقیم سازی و...) را اتخاذ کرده و جلوی افزایش بدون کنترل تعداد سگ‌ها و حواشی آن‌ها را گرفت.

بالطبع زنده‌گیری و رها سازی در محیط زیست ویا کشاندن سگ‌ها با غذا رسانی به حاشیه شهر از این روش‌ها نخواهد بود.

دانستنی‌ها

آنیتا موسوی
دانشجوی دکتری عمومی دامپزشکی

سگ‌ها همانند دیگر حیوانات، پر از شگفتی و عجایب هستند. دانستنی‌های جالب درباره سگ‌ها علاوه بر افزایش اطلاعات عمومی، ما را بیشتر با دنیای این حیوانات آشنا خواهد کرد، که در اینجا به چند موردی از اینفوگرافیک‌ها می‌پردازیم.

نژادی از سگ‌ها وجود دارد که به نام Great dane معروف است. رکورد بلندترین سگ جهان در اختیار سگی از این نژاد است که بلندی قامتش بر روی چهار پا ۱۱۰ سانتی متر اندازه‌گیری شده‌است.

کوچک‌ترین سگ‌ها که به سگ‌های جیبی نیز معروف هستند، مربوط به نژاد Chihuahua هستند که وزن آن‌ها بیشتر از ۳ کیلوگرم نخواهد شد. این سگ‌ها ابتدا در کشور مکزیک وجود داشته‌اند و نامگذاری آن‌ها نیز به ایالتی با همین نام در مکزیک برمی‌گردد.

کوبلای خان حاکم مغول در قرن ۱۳، دارای بیشترین سگ در تاریخ بوده است. گفته‌ها حاکی از آن است که این حاکم، ۵ هزار سگ از نژاد ماستیف Mastiff داشته و از آن‌ها در جهت حفاظت از خود و در جنگ‌ها استفاده می‌کرده است.

نژادی از سگ به نام بلادهوند حس بویایی مشخص و دقیقی دارد. غشای بویایی آن به سگ این امکان را می‌دهد که حداقل هزار برابر بهتر از انسان بوها را تشخیص دهد. بلادهوندها معمولاً در ردیابی افراد گمشده و جست‌وجوی مجرمان استفاده می‌شوند.

سگ‌ها برای دویدن و تعقیب ساخته شده‌اند. سریع‌ترین نژاد سگ گری هوند است. این سگ‌های شکاری سریع، می‌توانند در عرض چند ثانیه پس از شروع به دویدن به سرعت ۷۲ کیلومتر بر ساعت برسند.

سما اسلامی
دانشجوی بهداشت و بازرسی گوشت

علیرضا سلمانی
دانشجوی دکتری عمومی دامپزشکی

بیماری سگ‌های جوان

دیستمپر

بیماری سگ‌های جوان توسط جنس موربیلی ویروس از خانواده پارامیکسو ویریده ایجاد می‌شود. بیماری سگ‌های جوان از مهم‌ترین بیماری‌های ویروسی سگ‌هاست، که موجب بیماری و مرگ و میر فوق العاده زیاد سگ‌های واکسینه نشده در سراسر دنیا می‌شود. این بیماری فوق العاده مسری به صورت حاد یا تحت حاد و توام با تب در سگ و گوشتخواران دیگرمشاهده می‌گردد.این بیماری در بسیاری از کشورهای صنعتی نادر است چون با انجام واکسیناسیون آن‌را به خوبی کنترل کرده‌اند.

برای کنترل بیماری می‌توان در سن هشت هفتگی و مجددا در سنین دوازده تا شانزده هفتگی با واکسن زنده تخفیف حدت یافته واکسیناسیون انجام داد. ضمنا توصیه شده هر سال واکسیناسیون مجدد با همین واکسن انجام پذیرد.

کنترل و پیشگیری

به منظور درمان بیماری می‌توان بلافاصله پس از آلودگی حیوان سرم هیپرایمیون یا IgG ایمیون با دوز پیشگیری‌کننده تجویز نمود. به طورکلی انتی بیوتیک تراپی مفید است زیرا عفونت‌های ثانویه ناشی از باکتری‌های فرصت طلب را کاهش می‌دهد.

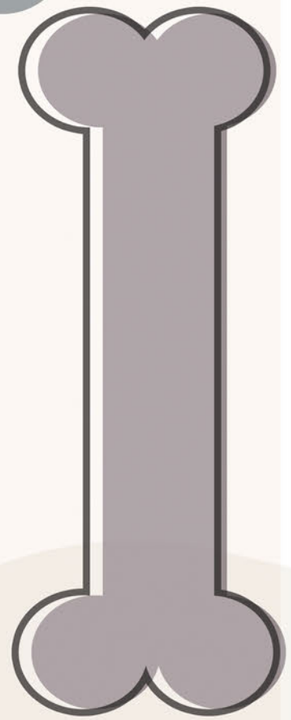
انتشار

ویروس از طریق ترشحات و مواد دفعی بدن در محیط منتشر می‌شود.

انتقال

ویروس بیشتر از راه تماس مستقیم و ذرات آلوده منتقل می‌گردد.

میزبان ها

خانواده کانیده:
سگ، روباه، کایوت، شغال و گرگ
خانواده پروسیونیده:
راگون و پاندا
خانواده موستلیده:
راسو، موش خرما، مینک، اسکانک، گورکن، سمور و سموردریایی

علائم کلینیکی

علائم عمومی بیماری:
بی اشتهایی
ریزش ترشحات بینی
ورم ملتحمه
دپرسیون

علائم گوارشی:
استفراغ شدید و اسهال آبکی از جمله علائم گوارشی بیماری است.

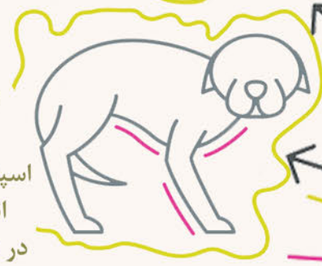
علائم ریوی:
سرفه، تورم نزله‌ای حنجره برونش‌ها و تورم لوزتین، برونشیت و برونکوپنومونی نزله‌ای گاهی اوقات تورم پرده‌ی جنب

شکل فوق حاد:
در این شکل از نوع بیماری توام با تب و مرگ ناگهانی نادر است.

علائم عصبی:
تغییر رفتار حرکات خشک و خشن
اسپاسم‌های تونیک کونیک
انقباض موضعی شدید در عضلات حملات صرعی و آتاکسی و پارزی در برخی از سگ‌ها

سگ ژرمن شپرد

کسری جیهونی
دانشجوی دکتری عمومی دامپزشکی

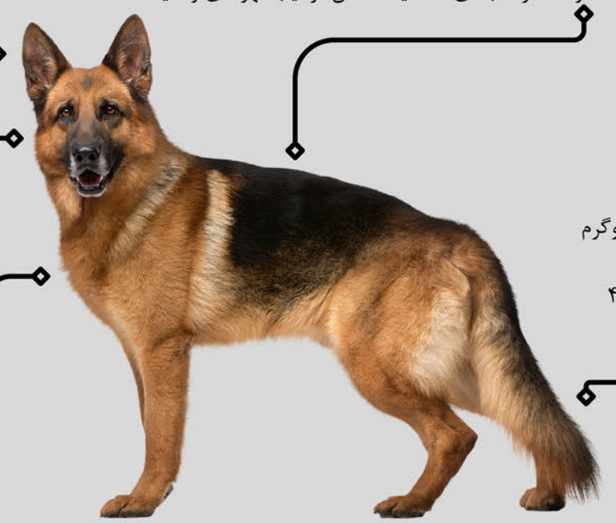
خاستگاه: ژرمن شپرد که در آلمان توسط کاپیتان ماکس فون استفانیتز به عنوان نژاد مستقل پرورش داده شد. اولین سگ ژرمن کاپیتان ماکس، Hektor Linksrhein نام داشت.

هدف و کار: در اصل برای گله داری گوسفندان پرورش داده شده‌است و بعدها در نقش‌های پلیس و نظامی محبوب گشت.

تنوع رنگ: طیف وسیع‌تری از رنگ‌های خز ازجمله مشکی، سرمه‌ای، سفید ، پاندا، جگری و .... (شولاین بلک)، سفید و حتی سرمه‌ای مشاهده کرد. اما رنگ بندی کلاسیک همان ترکیب قهوه ای و سیاه است.

پوشش:
ضخامت متوسط با طرح زین مشکی روی ترکیبی از خز مشکی و خرمایی، البته رنگ‌بندی‌های متفاوتی از ژرمن شپرد در سراسر جهان پراکنده اند که می‌توان آنها را به رنگ سیاه (شولاین بلک) سفید و حتی سرمه‌ای مشاهده کرد. اما رنگ‌بندی کلاسیک همان ترکیب قهوه ای و سیاه است.

گوش ها:
نوک تیز و پهن

خصوصیات سر:
پهن‌تر، جمجمه ضخیم‌تر
با قدرت فک ۲۹۱-۲۳۸ PSI

خصوصیات فیزیکی

قد : معمولا ۶۰ سانتی متر
وزن : ماده‌های بالغ ۲۲ الی ۳۲ کیلوگرم
نرهای بالغ ۳۰ الی ۴۰ کیلوگرم
سرعت: ژرمن‌ها قادرند با سرعت ۴۸ کیلومتر بر ساعت بدوند.

خصوصیات بدنی :
بدنی عضلانی و قدرتمند

وضعیت دم: دمی با تراکم موی بالا

سلامتی و خلق و خو:
مشکلات سلامتی: بیشتر مستعد مشکلات سلامتی هستند. از بیماری های رایج می‌توان به میلوپاتی (degenerative myelopathy) (بیماری پیش رونده دستگاه عصبی مرکزی)، انواع آلرژی‌ها، دیسپلازی لگن، اتساع معده، اشاره کرد. هر دو نژاد ژرمن و مالینویز مستعد بیماری های مفصل اندام های حرکتی اند. مخصوصا ژرمن‌های شولاین

سگ بژین مالینویز

پوشش:
برنزه و قهوه‌ای روشن‌تر با ماسک مشکی در صورت

گوش ها: مثلثی شکل و نازک‌تر

خصوصیات سر:
سر باریک‌تر، جمجمه ظریف‌تر
با قدرت فک ۱۹۵ PSI

وضعیت دم : دمی با تراکم موی پایین و زاویه دار

خصوصیات بدنی :
بدنی لاغر و نحیف‌تر
دارای ویژگی‌های یک دونده سریع

خصوصیات فیزیکی

قد : معمولا ۶۰ سانتی متر

وزن : ماده‌های بالغ ۲۵ الی ۳۰ کیلوگرم
نرهای بالغ ۲۹ الی ۳۴ کیلوگرم

سرعت: مالینویزها قادرند با سرعت ۴۸ کیلومتر بر ساعت بدوند.

خاستگاه: مالینویز بلژیکی که منشأ آن در بلژیک است، یکی از چهار گونه بلژیکی شپرد داگ‌ها (سگ‌های چوپانی) است. این نژاد در سال ۱۹۵۹ به عنوان یک نژاد جداگانه شناخته شد و در آموزش سگ‌های پلیس مورد علاقه قرار گرفت.

هدف و کار: همانند ژرمن برای گله داری استفاده می‌شود، اما در کار پلیس، جستجو و نجات و حفاظت عالی است.

تنوع رنگ: طیف رنگی کمتر نسبت به ژرمن دارد. مانند حنایی، قرمز، کرم، سیاه، شنی، خاکستری و جگری

سلامتی و خلق و خو:
به طورکلی مقاوم‌تر است. از بیماری‌های رایج مالینویز می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:
دیسپلازی آرنج و مفصل ران، آتروفی پیش رونده شبکیه چشم. همچنین نسبت به بیهوشی حساس‌ترند.
پرانرژی و محافظ بوده و ممکن است نسبت به بیگانگان پرخاشگر باشد. دارای میل بیشتری به شکار،
تعقیب و گریز است. به همین دلیل در ماموریت‌های ارتش و خنثی کردن بمب‌ها استفاده می‌شود.

سرطمی

معما
این دانشمند کیست؟

این پزشک معروف انگلیسی در ۱۷ مه ۱۷۴۹میلادی، در انگلستان به دنیا آمد. وی پس از طی تحصیلات مقدماتی، به تحصیل در رشته طب پرداخت و نزد یکی از پزشکان زادگاهش به کسب تجربه مشغول شد.

در ۲۱ سالگی راهی لندن شد و تحت نظر یکی از جراحان معروف زمان به کارآموزی پرداخت. او پس از چندی، به مطالعه و تحقیق در مورد بیماری آبله که در آن روزگار، بی‌رحمانه مردم را به دیار عدم می‌فرستاد روی آورد و با تلاش خستگی‌ناپذیر خود موفق شد تا در ۱۴ مه ۱۷۹۶میلادی، واکسن ضدآبله را کشف کند.

پاسخ خودرا همراه با پاسخ جدول برای ما تا آخر اردیبهشت ماه ارسال کنید. پاسخ معما و جدول، به همراه اسامی برندگان در شماره بعدی اعلام خواهند شد.

جدول کلمات

سید محمدصادق رضوی حاجی‌آقا
دانشجوی دکتری عمومی دامپزشکی

افقی

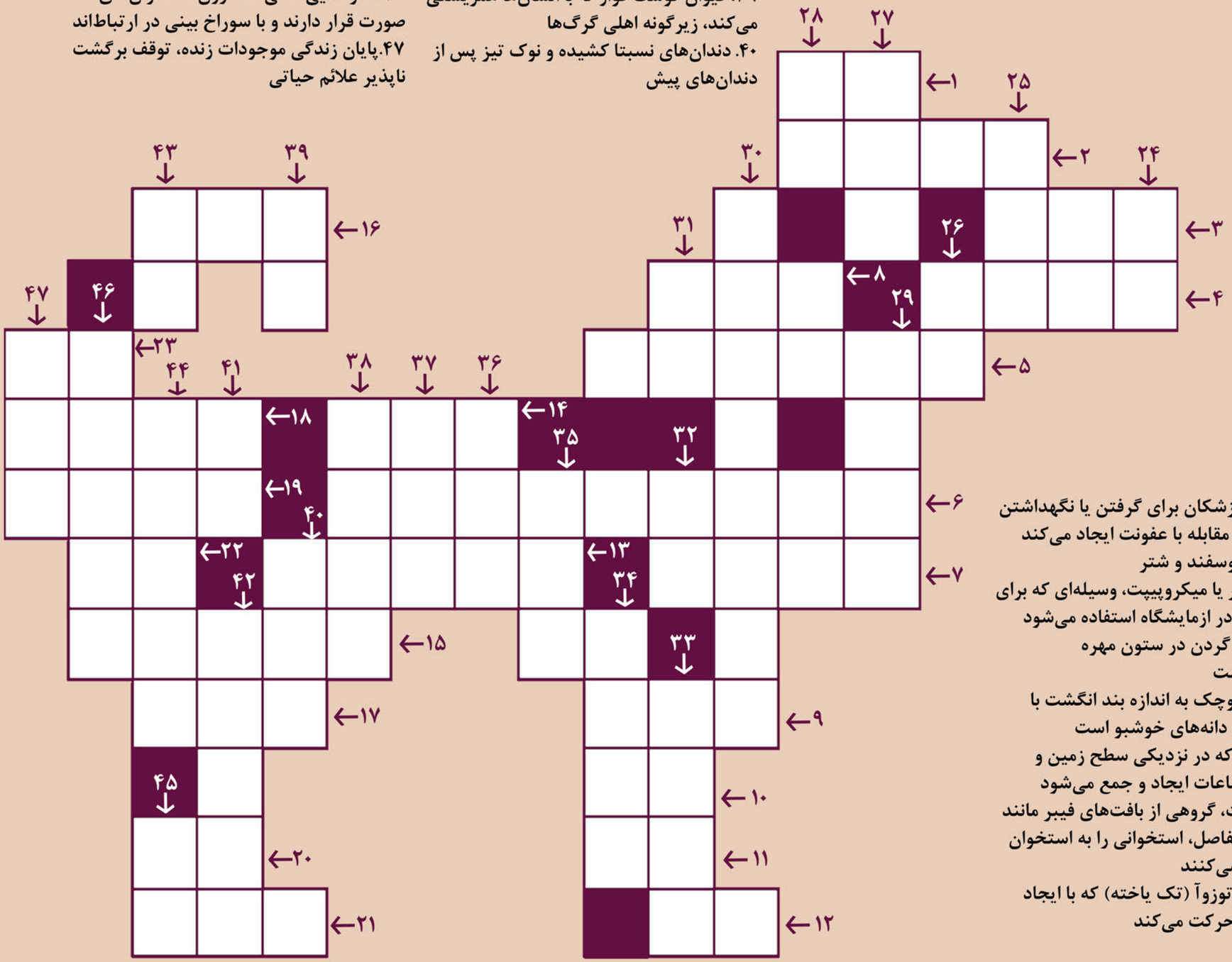
۱. پوشش بدن طیور
۲.بیمارها را معاینه و درمان می‌کند
۳.ابزاری که بر روی اسب قرار داده و بر روی آن سوار می‌شوند.
۴.بدون انحراف، مستقیم
۵.شکل باکتری عامل بیماری سیاه زخم
۶.نام دیگر بیماری سالک که فرم احشایی و جلدی دارد
۷.محل قرارگرفتن قلب و ریه‌ها
۸.دومین مهره گردن در ستون فقرات
۹.محلول‌های مایع حاوی الکترولیت، آب و نیازهای سلولی که از طریق سیاهرگ‌ها تجویز می‌شوند.
۱۰. فاقد
۱۱. مایه حیات
۱۲. رود عربی
۱۳. پرنده‌ای که به فارسی آن را مرغ الهی می‌گویند، کبوتر صحرایی
۱۴. عارف و صوفی بزرگ تبریز، پیر و مراد مولانا
۱۵. نام دیگر بیماری هاری
۱۶. گیاه سمی برای سگ و گربه
۱۷. پستانداران به فرزندان خود می‌دهند
۱۸. نان خام
۱۹. از گربه سانان بومی جنگل‌های ایران
۲۰. جانب، سو، بر
۲۱. ابزار دفاعی و شکار حیوانات، پنجه
۲۲.سوم شخص مفرد
۲۳.ناخن اسب

عمودی

۲۴.طلا
۲۵.ابزار دامپزشکان برای گرفتن یا نگهداشتن
۲۶.بدن برای مقابله با عفونت ایجاد می‌کند
۲۷.پوشش گوسفند و شتر
۲۸.سر سمپلر یا میکروپیپت، وسیله‌ای که برای کشیدن مواد در ازمایشگاه استفاده می‌شود
۲۹.مهره اول گردن در ستون مهره
۳۰. پاتولوژیست
۳۱. میوه‌ای کوچک به اندازه بند انگشت با پوست تیره و دانه‌های خوشبو است
۳۲.بخار آبی که در نزدیکی سطح زمین و عموماً در ارتفاعات ایجاد و جمع می‌شود
۳۳. لیگامنت، گروهی از بافت‌های فیبر مانند که در محل مفاصل، استخوانی را به استخوان دیگر متصل می‌کنند
۳۴.نوعی پروتوزوآ (تک یاخته) که با ایجاد پاهای کاذب حرکت می‌کند

عمودی ادامه

۳۵.دهان و بینی پرنده
۳۶.سلطان جنگل
۳۷.جونده کوچک با دم دراز و پوزه کشیده
۳۸.امپراطور روم باستان
۳۹.حیوان گوشت‌خوار که با انسان‌ها همزیستی می‌کند، زیرگونه اهلی گرگ‌ها
۴۰. دندان‌های نسبتا کشیده و نوک تیز پس از دندان‌های پیش
۴۱. خاموشی، امر به خاموشی
۴۲.داخل نیست
۴۳.موش صحرایی
۴۴.شهرستانی در جنوب استان همدان
۴۵.ورید، عروق خونی
۴۶.حفره‌هایی خالی که درون استخوان‌های صورت قرار دارند و با سوراخ بینی در ارتباطاند
۴۷.پایان زندگی موجودات زنده، توقف برگشت ناپذیر علائم حیاتی

سگ‌های بی‌سرپرست محوطه دانشکده دامپزشکی دانشگاه تبریز

فروردین ماه ۱۴۰۳

منابع

برای دسترسی به منابع اسکن کنید:

ارتباط با ما

vet_artemia

vet_artemia

vet_artemia

vet_artemia

vet_artemia

آدرس: تبریز، بلوار شهدای غواص، روبروی شهرک خاوران، دانشکده دامپزشکی
دانشگاه تبریز، دفتر انجمن‌های علمی دانشجویی دانشکده دامپزشکی دانشگاه تبریز

